

15ο ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

21 ΠΛΑΝΟ

2013 #269

1999-2013

15 ΧΡΟΝΙΑ
ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΜΙΑ ΣΥΝΑΡΠΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ

THESSALONIKI
INTERNATIONAL
FILM FESTIVAL
www.filmfestival.gr

TASTE THE MOMENT

15TH THESSALONIKI DOCUMENTARY FESTIVAL

SPONSOR OF THE AUDIENCE AWARDS

Fischer
PILSENER BEER

 facebook.com/FischerBeerGreece

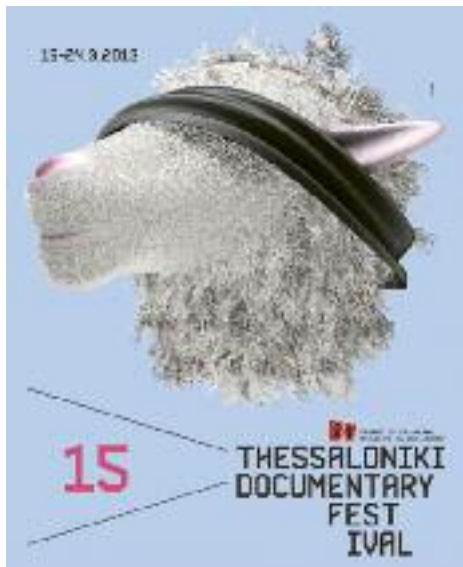
Enjoy responsibly

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΤΟ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΕΧΕΙ ΚΟΙΝΟ
Θεσσαλονίκη 2012. Ουρά μπροστά στο γυάλινο περίπτερο της πλατείας, από θεατές που περιμένουν να εξασφαλίσουν το εισιτήριό τους.

EDITORIAL

του Δημήτρη Εϊπίδη

Όλα άρχισαν 15 χρόνια πριν...

Η εφημερίδα του
Φεστιβάλ Κινηματογράφου
Θεσσαλονίκης

Ειδική έκδοση για το
15ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης

№ 269 [12/3/2013]

Διευθυντής σύνταξης: Ηλίας Κανέλλης
Αρχισυντάκτρια: Δήμητρα Νικολοπούλου
Συντονισμός ύλης: Γκέλυ Μαδεμλή
Σύνταξη: Ελένη Ανδρουτσοπούλου, Αγγελική Βέργου, Δημήτρης Κερκινός, Αλεξάνδρα Κόλια, Γιώργος Κρασσακόπουλος, Αγγελική Πέτρου, Γιάννα Σαρρή, Τζωρτίνα Σεργιέρη, Θάνος Σταυρόπουλος, Έλενα Χρηστοπούλου

Υπεύθυνη αγγλικών σελίδων: Λίλυ Παπαγιάννη
Φωτογράφος: Βασίλης Βερβερίδης (MOTIONTEAM)

Εκτύπωση: TYPO-MOUGOS | COMMUNICATION IN PRINT

Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης
Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο: Δημήτρης Εϊπίδης

Ο διευθυντής σύνταξης, η αρχισυντάκτρια και οι συντάκτες της εφημερίδας του Φεστιβάλ εργάζονται χωρίς αμοιβή.

Όσο με κερδίζει η απλότητα, η συμπύκνωση των ιδεών στο σινεμά, τόσο δύσκολο βρίσκω να συνοψίσω σε λίγες λέξεις τι σημαίνει για μένα το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης. Ένα είναι σίγουρο: δεν είναι δουλειά, αυτή η λέξη δεν αρκεί. Είναι δεσμός, σύνδεση, ανάγκη. Δεν υπάρχουν κανόνες και πεπατημένες. Ξεκινάς κάθε φορά απ' το μηδέν, tabula rasa, και με πυξίδα τη δημιουργική ανησυχία χτίζεις το πρόγραμμα απ' την αρχή. Αυτή η διεργασία έχει πάντα δυο όψεις που με έναν αναπάντεχο τρόπο αλληλοσυμπληρώνονται. Απ' τη μία κυριαρχεί η αγωνία για το εάν κάθε τι που επιλέγεις θα ταιριάζει ιδανικά στο τελικό ψηφιδωτό. Κι απ' την άλλη, βρίσκονται σε διαρκή εγρήγορση όλα τα ανταντακλαστικά και τα φίλτρα που σε οδηγούν σε κάθε επιλογή. Εκτιμώ κάθε ταινία που επιλέγω, όσο σέβομαι και κάθε ταινία που απορρίπτω. Τίποτα δεν γίνεται ελαφρά τη καρδιά.

Το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης γιορτάζει φέτος 15 χρόνια. Αν κάποιος μου το έλεγε το 1999, θα έμοιαζε με ψέμα. Πέρυσι, στη διάρκεια του φεστιβάλ, έζησα μια μαγική στιγμή. Ήμουν στο γραφείο μου όταν είδα τους συνεργάτες μου να τρέχουν προς το παράθυρο και να βγάζουν φωτογραφίες της πλατείας Αριστοτέλους. Πλησίασα και είδα μια ατελείωτη ουρά θεατών να σχηματίζουν σπирάλ, περιμένοντας να βγάλουν εισιτήριο στο γυάλινο περίπτερο της πλατείας. Κι αυτό θα μου φαινόταν ψέμα το 1999. Τότε, οι θεατές ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμά μας, με δυσπιστία. Ήταν λογικό, σε μια εποχή που τα περισσότερα ντοκιμαντέρ ήταν μικρού μήκους ή διάρκειας προσαρμοσμένης σε τηλεοπτική προβολή. Θεσμός διεθνούς εμβέλειας προσανατολισμένος αποκλειστικά στο είδος του ντοκιμαντέρ ήταν ανήκουστο για τα ελληνικά δεδομένα. Η έλλειψη προσφοράς όμως δεν συνεπαγόταν την έλλειψη ζήτησης. Το κοινό διψούσε για εναλλακτική πληροφόρηση.

Αυτό το παράθυρο ανοίξαμε διάπλατα το 1999. Οι θεατές δεν είναι πλέον δύσπιστοι, αλλά ενημερωμένοι, απαιτητικοί, συνοδοιπόροι μας σ' αυτή τη δημιουργική διαδρομή. Βίωσαν μαζί μας την εξέλιξη της διοργάνωσης, βήμα βήμα. Γέμισαν ασφυκτικά το

Ολύμπιον στον ολονύχτιο μαραθώνιο που σήμανε τη λήξη του πρώτου φεστιβάλ. Θεατές όλων των ηλικιών παρακολουθούσαν με προσήλωση ντοκιμαντέρ στις 4 το πρωί. Δεν ξεχνιέται η εικόνα. Συνομίλησαν με τον Τσόμσκι και τον Δερτούζο σε ταυτόχρονη μετάδοση μέσα απ' την οθόνη του Ολύμπιον. Χειροκρότησαν μαζί μας τον σπουδαίο Ολλανδό ντοκιμαντερίστα Γιόχαν φαν ντερ Κέεκεν που ήρθε στη Θεσσαλονίκη να παραλάβει το τιμητικό του βραβείο βαριά άρρωστος. «Δεν θα το έχανα με τίποτα», μου είχε εκμυστηρευθεί τότε. Λίγους μήνες μετά, έφυγε. Το θάρρος του ήταν πέρα από συγκινητικό. Ο φόβος να μην πάνε όλα στραβά, μετατράπηκε γρήγορα σε έξαψη πως όλα είναι δυνατά. Αρκεί να τα θέσεις ως στόχο.

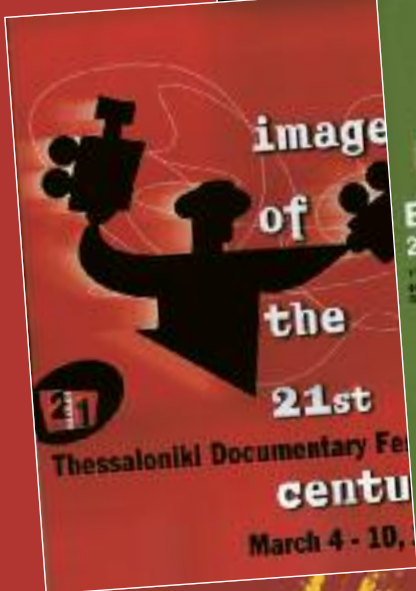
Η στόχευση είναι κινητήριος δύναμη. Θέτοντας στόχους καταφέραμε πολλά. Ξεκινήσαμε με 68 ταινίες και φτάσαμε να προβάλλουμε σήμερα περισσότερα από 150 ντοκιμαντέρ από όλο τον κόσμο. Από την πρώτη χρονιά με το δύσπιστο κοινό, φτάσαμε πέρυσι να έχουμε sold out εισιτήρια σε όλες τις ζώνες προβολών. Η δυναμική της Αγοράς έχει πλέον καθιερωθεί, φιλοξενώντας πάνω από 500 ταινίες στην ψηφιακή βιντεοθήκη και περισσότερους από 55 αγοραστές και διανομείς από το εξωτερικό. Και φυσικά το φεστιβάλ ταξιδεύει πλέον σε όλη την Ελλάδα και την Κύπρο, μέσα από το live streaming και τις περιφερειακές εκδηλώσεις. Φέτος τα ντοκιμαντέρ θα προβληθούν σε περισσότερες από 37 πόλεις σε όλη την επικράτεια, ενώ οι *Εικόνες του 21ου αιώνα* αποκτούν ξεχωριστή βαρύτητα μέσα από τις προβολές που πραγματοποιούμε σε 20 καταστήματα κράτησης. Οι προσπάθειές μας αναγνωρίστηκαν όλα αυτά τα χρόνια τόσο απ' το κοινό, όσο κι απ' το ιδιαίτερα ανταγωνιστικό δίκτυο των διεθνών φεστιβάλ, με αποτέλεσμα να έχει εδραιωθεί το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης – σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης – ως το τρίτο καλύτερο σε όλη την Ευρώπη. Τέλος, θα ήθελα να αναφερθώ στην ίδρυση της Ταμιοθήκης Θεσσαλονίκης, ένα έργο ζωής, το οποίο θα συμβάλλει σημαντικά στην κινηματογραφική παιδεία της πόλης.

Με κάθε στόχο που επιτυγχάνεται έρχεται η στιγμή για νέα στοιχεία. Γι' αυτά ανυπομονώ.

@filmfestivalgr
ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΟ TWITTER

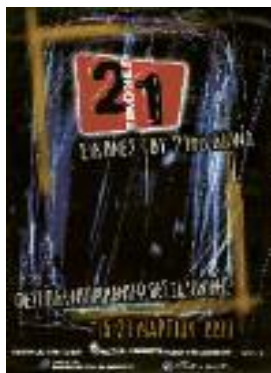
ΣΤΑΘΜΟΙ ΜΙΑΣ ΣΥΝΑΡΠΑΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ

Το 1999, μια φιλόδοξη ιδέα έγινε πράξη. Δεκαπέντε χρόνια μετά, αυτή η πράξη είναι πλέον θεσμός. Φέτος γιορτάζουμε τη συναρπαστική διαδρομή του Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, μια πορεία γεμάτη ανθρώπινες συναντήσεις, έντονες εμπειρίες και κατακτήσεις. Στις σελίδες που ακολουθούν, μοιραζόμαστε μαζί σας μερικά από τα πιο σημαντικά στιγμιότυπα που διαμόρφωσαν το χαρακτήρα του Φεστιβάλ.

της Έλενας Χρηστοπούλου

ΚΑΙ ΟΙ ΓΙΓΑΝΤΕΣ ΞΕΚΙΝΗΣΑΝ ΜΙΚΡΟΙ

1° Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης
15-21 Μαρτίου 1999

Με 12.000 θεατές να γεμίζουν τις αίθουσες Ολύμπιον και Παύλος Ζάννας, στο πρώτο τους επίσημο ραντεβού με τις ταινίες ντοκιμαντέρ στη Θεσσαλονίκη, η 1η εκδήλωση του Φεστιβάλ στέφθηκε με μεγάλη επιτυχία.

Χρονιά πρωτοβουλίας και καινοτομιών ήταν το 1999, καθώς συστήνεται για πρώτη φορά η Αγορά, σε συνεργασία με τη NET, με τη συμμετοχή της EPT, του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου και του Media Hellas, αλλά και το Pitching Forum, που οργάνωσε το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ντοκιμαντέρ (EDN), σε συνεργασία με το πρόγραμμα Media (Media Desk Hellas) του Υπουργείου Τύπου & ΜΜΕ και με την υποστήριξη του προγράμματος ανάπτυξης οπτικοακουστικών έργων, Media II.

Δύο είναι όμως οι κυρίαρχες αναμνήσεις από το 1ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης. Η πρώτη αφορά στην εικονοδιάσκεψη με το Νόαμ Τσόμσκι, που πραγματοποιήθηκε με τη στήριξη του ΟΤΕ, κατά την οποία ο παγκοσμίου φήμης στοχαστής και ακτιβιστής συνδέθηκε ζωντανά από το γραφείο του με το Ολύμπιον. Στο πλαίσιο της διημερίδας για τα Νέα Μέσα Τεχνολογίας (σε συνεργασία με την EPT), ο Τσόμσκι κατήλωσε με το λόγο του το κοινό.

Η δεύτερη ανάμνηση, το αποκορύφωμα ίσως του 1ου Φεστιβάλ, είναι και μια από τις καλύτερες στιγμές της δεκαπεντάχρονης πορείας του: ο νυχτερινός μαραθώνιος προβολών με ταινίες-έκπληξη από το πρόγραμμα, από εκείνες που αγαπήθηκαν περισσότερο από το κοινό. Οι μεταμεσονύχτιοι «πιστοί» ταξίδεψαν στην καρδιά της Ινδίας (*Το κινητό σινεμά των ονείρων*), περιηγήθηκαν στους δρόμους της Νέας Υόρκης με ξεναγό τον εκκεντρικό Τίμοθι «Σπιντ» Λέβιτς (*Η περιή-*

γηση), απόλαυσαν το κατατοπιστικό και με σπάνιες συνεντεύξεις ντοκιμαντέρ για τον Λου Ριντ (*Λου Ριντ: Καρδιά από ροκ εν' ρολ*) και τέλος ξεσήκωσαν την αίθουσα υπό τους ρυθμούς της *Λέσχης των τυχερών ανθρώπων*.

ΣΤΟ ΓΥΡΙΣΜΑ ΤΟΥ ΑΙΩΝΑ

2° Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης
24-31 Μαρτίου 2000

Το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, μετά την επιτυχία της πρώτης διοργάνωσής του, υποδέχεται τη νέα χιλιετία. Γι' αυτόν και μόνο το χρόνο, προβάλλονται ταινίες και στο σινεμά Αλέξανδρος, ενώ το πρό-

γραμμα διευρύνεται και αγκαλιάζει τον κόσμο των τσιγγάνων με το τμήμα «Τσιγγάνοι: ζωές δίχως σύνορα».

Σε συνέχεια της εικονοδιάσκεψης της προηγούμενης χρονιάς, σειρά έχει μια ανάλογη «συνάντηση» με τον Μιχάλη Δερτούζο, διευθυντή του Εργαστηρίου της Επιστήμης των Υπολογιστών στο Πανεπιστήμιο της Μασαχουσέτης, ο οποίος, σε απευθείας σύνδεση από το γραφείο του στο MIT, μιλάει για τις εξελίξεις που θα επιφέρει στη σύγχρονη κοινωνία η πληροφοριακή επανάσταση.

Το 2000 ήταν η χρονιά του αφιερώματος «Σκιές στη νύχτα», με ταινίες προκλητικές πλην ανθρώπινες, και με τις παρουσίες γνωστών φίλων του Φεστιβάλ, όπως της Μόνικα Τρόιτ (*Σεξουαλική ταυτότητα*) και του Μαρκ Άκμπαρ (*Γάμος λεσβίων*).

ΣΥΖΗΤΩΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΑ

3° Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης
5-11 Μαρτίου 2001

Αδιαμφισβήτητος πρωταγωνιστής του 3ου Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης ήταν

«Ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο αλλά ο σκηνοθέτης μπορεί να τον ξαναφτιάξει»

Στέφαν
Γιαρλ

ο Άλμπερτ Μείζελς, ένας εκ των δυο αδελφών Μείζελς, ο οποίος παρευρέθηκε στη Θεσσαλονίκη για το αφιέρωμα στο έργο τους και κατέπληξε τους πάντες, τόσο με την ζωτικότητα όσο και με τις ιστορίες του. Περι-

γράφοντας το πώς είχε βρεθεί στην Ελλάδα είκοσι χρόνια πριν, μας αποκάλυψε ότι είχε αποφασίσει να διανύσει τη διαδρομή του Απόστολου Παύλου και κατέφτασε στην Ελλάδα διασχίζοντας τα Δαρδανέλια κολυμπώντας!

Την τιμητική τους είχαν τα ντοκιμαντέρ από το Ιράν (μεταξύ άλλων και το *Κοντινό πλάνο: Αμπάς Κιαροστάμι*), όπως και αυτά από την Γιουγκοσλαβία στο τμήμα «Ματιές σε μία χώρα: ανατομία της φρίκης». Ο Λευτέρης Ξανθόπουλος είναι ο Έλληνας τιμώμενος της χρονιάς, ενώ ανάμεσα στις ελληνικές συμμετοχές συναντούμε *Το σχολείο* της Μαριάννας Οικονόμου. Το 3ο Φεστιβάλ έκλεισε την αυλαία του έχοντας προσελκύσει 16.000 θεατές.

ΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΣΚΛΗΡΟ ΚΟΣΜΟ

4° Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης
4-10 Μαρτίου 2002

«Υπάρχουν βαθύτερα στρώματα αλήθειας στον κινηματογράφο, όπως η ποιητική εκστατική αλήθεια». Από τους λίγους εναπομείναντες «ρομαντικούς» σκηνοθέτες, ο Βέρνερ Χέρτσογκ, βασικός τιμώμενος της 4ης διοργάνωσης,

περιγράφει το έργο του.

Η αληθινή ζωή όμως δεν είναι πάντα ρομαντική και το Φεστιβάλ φωτίζει μια από τις

ΜΕΤΑ ΤΗΝ 11η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ
Ο Πίτερ Ουϊντόνικ και ο
Δημήτρης Εϊπίδης σε ζωντανή
τηλεδιάσκεψη με τον Νόαμ
Τσόμσκι, συζητούν για
τρομοκρατία και ανθρώπινα
δικαιώματα, το 2002. Είχε
προηγηθεί το κτύπημα της
11ης Σεπτεμβρίου στην
καρδιά της Νέας Υόρκης, και η
αμερικανική εισβολή στο
Αφγανιστάν.

νίων της διοργάνωσης λόγω εκλογών, το Φεστιβάλ πραγματοποιεί ίσως την καλύτερη τελετή έναρξης στην ιστορία του, προβάλλοντας την *Ιστορία της Καμήλας που δάκρυσε*. Πρόκειται για μια σημαντική χρονιά για το είδος

του ντοκιμαντέρ σε όλο τον κόσμο, καθώς πολλές ταινίες κυκλοφορούν ευρέως στις αίθουσες, προκαλούν έντονο διάλογο και καθλώνουν την προσοχή του κοινού. Η *καμήλα* πάλεψε στήθος με στήθος κι έχασε με μικρή διαφορά το βραβείο κοινού, από μια άλλη επιτυχία της χρονιάς, την *Εταιρεία* του Μαρκ Άκμπαρ. Και φυσικά, ήταν τότε που ο Άντριου Τζαρέκι... «συνέλαβε τους Φρίντμαν».

«Ο Θεός δημιούργησε τον κόσμο αλλά ο σκηνοθέτης μπορεί να ξαναφτιάξει τον κόσμο», δήλωσε ο Σουηδός σκηνοθέτης Στέφαν Γαρλ, για πολλούς ο μεγαλύτερος εν ζωή ντοκιμαντερίστας της Ευρώπης, στο masterclass που παρέδωσε –το πρώτο στην ιστορία του Φεστιβάλ. Από την πλευρά της, η επίσης τιμώμενη του Φεστιβάλ, Χέντι Χόνινγκμαν, συμπλήρωσε: «Ο Τσεινέ έλεγε πως το ντοκιμαντέρ είναι η σκηνοθεσία των συναισθημάτων. Εγώ θα πρόσθετα πως είναι επίσης η σκηνοθεσία της πραγματικότητας».

Μόλις 4 μέρες πριν από την έναρξη του Φεστιβάλ, τα νέα για την τρομοκρατική επίθεση της 11ης Μαρτίου στην Ισπανία διαδίδονται και το κεντρικό θέμα της εκδήλωσης «Τρομοκρατία: Η πολιτική της βίας» αποκτά μια νέα, επιτακτική διάσταση. Πέρα από τις 13 ταινίες που πλαισιώνουν το κινηματογραφικό αφιέρωμα, διοργανώνεται και ημερίδα, ενώ παρατηρείται ιδιαίτερη συμμετοχή του κοινού στο διάλογο μετά τις προβολές των ταινιών.

ΘΛΙΒΕΡΟΙ ΤΡΟΠΙΚΟΙ

7ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης
15-21 Μαρτίου 2005

«Το ντοκιμαντέρ απαιτεί την κατανόηση της ζωής, κι αυτό μαθαίνεται μόνο μέσα από τη ζωή την ίδια». Τα λόγια της Πίργιο Χονκασάλο, βασικής τιμώμενης του 7ου Φεστιβάλ, απηχούν το χαρακτήρα της διοργάνωσης. Το φεστιβάλ της Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης Human Rights Watch φιλοξενείται στη Θεσσαλονίκη με μια επιλογή αντιπροσωπευτικών ταινιών, ενώ ο Ζαν Ρου, ο σημαντικότερος εκπρόσωπος του εθνογραφικού ντοκιμαντέρ, τιμάται με μια ενότητα αφιερωμένη στη μνήμη του, που περιλαμβάνει ταινίες του είδους που εκείνος εδραίωσε για πρώτη φορά. «Εθνογραφικό» σινεμά έκανε με το δικό του τρόπο και ο Πιερ Περό, εστιάζοντας στις επιπτώσεις της εκβιομηχάνισης και

πιο σκληρές πτυχές της, εστιάζοντας στην καταπάτηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων των παιδιών με το θεματικό αφιέρωμα «Παιδιά μιας σκληρής πραγματικότητας». Η ημερίδα «Ανθρώπινα δικαιώματα: Τα παιδιά», στην οποία συμμετέχουν, μεταξύ άλλων, ο Μοσέν Μαχμαλμπάφ, ο Πίτερ Ουϊντόνικ και η Μαργαρίτα Παπανδρέου, δίνει τη σκυτάλη σε μια τηλεδιάσκεψη με τον Νόαμ Τσόμσκι για τα ΜΜΕ, την τρομοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα –πρόκειται για τη δεύτερη φορά που ο επιφανής ακτιβιστής συνδράμει στις δράσεις του Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης.

Τρίτη και πιθανώς σημαντικότερη ενέργεια αποτελεί η διοργάνωση ενός τηλεμαραθωνίου για τη συγκέντρωση χρημάτων για την εκπαίδευση και μόρφωση των παιδιών προσφύγων από το Αφγανιστάν. Σε συνεργασία με την ΕΤ3, το 4ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης καταφέρνει να συγκεντρώσει το ποσό των 70.433 ευρώ που κατατέθηκε στο λογαριασμό που είχε ανοίξει ο Μοσέν Μαχμαλμπάφ μέσω της UNESCO γι' αυτόν το σκοπό. Οι φωτογραφίες που λάβαμε ένα χρόνο μετά, με μια ομάδα μαθητών να μας χαιρετούν μπροστά από το νέο τους σχολείο, ήταν και η ουσιαστική δικαίωση του όλου εγχειρήματος!

Είναι η πρώτη χρονιά που η FIPRESCI απονέμει βραβεία, όπως και η χρονιά στην οποία εγκαινιάζεται το τμήμα «Works in Progress» για τις ελληνικές ταινίες που βρίσκονται σε εξέλιξη.

Ο ΤΟΠΟΣ ΟΠΟΥ ΔΕΝ ΟΝΕΙΡΕΥΟΝΤΑΙ

5ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης
28 Φεβρουαρίου - 9 Μαρτίου 2003

Σημαντική χρονιά για το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης είναι το 2003, καθώς η διάρκειά του φτάνει για πρώτη φορά τις 10 μέρες, στις αίθουσές του προστίθεται ο «Σταύρος Τορνές» στο λιμάνι, ο αριθμός των θεατών ανέρχεται στις 17.500, κυκλοφορούν για πρώτη φορά εκδόσεις για τους τιμώμενους σκηνοθέτες, ενώ η Αγορά αξιοποιεί την εμπειρία που έχει αποκτήσει τα τελευταία χρόνια και συγκεντρώνει τη μεγαλύτερη, ως τότε, προσέλευση αγοραστών στη Θεσσαλονίκη.

Το καθιερωμένο θεματικό αφιέρωμα εστιάζει στην Παλαιστίνη – στο πάνελ με τίτλο «Παλαιστίνη: Παιδιά και πόλεμος» τα μάτια είναι στραμμένα στον 15χρονο Παλαιστίνιο Νιντάλ Αλαγιάσα, ο οποίος μεταφέρει εικόνες και εμπειρίες από την πατρίδα του: «Στην Παλαιστίνη τα παιδιά περιμένουν το θάνατό τους. Δεν έχουμε όνειρα».

Συνολικά έξι είναι οι τιμώμενοι σκηνοθέτες: το Φεστιβάλ πραγματοποιεί spotlights στο έργο της Μάργκαρετ Σμάιλουου, τον Νικολά Φιλίμπέρ (*Να είσαι και να έχεις*), του Μάικλ Μουρ (μέχρι τον *Ακήρυχτο πόλεμο*), του Γιάννη Σμαραγδή, της Μαρίας Χατζημιχάλη-Παπαλιού και του Απόστολου Κρυωνά.

Συνολικά έξι είναι οι τιμώμενοι σκηνοθέτες: το Φεστιβάλ πραγματοποιεί spotlights στο έργο της Μάργκαρετ Σμάιλουου, τον Νικολά Φιλίμπέρ (*Να είσαι και να έχεις*), του Μάικλ Μουρ (μέχρι τον *Ακήρυχτο πόλεμο*), του Γιάννη Σμαραγδή, της Μαρίας Χατζημιχάλη-Παπαλιού και του Απόστολου Κρυωνά.

ΨΗΦΟΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ

6ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης
15-21 Μαρτίου 2004

Παρά την αναπάντεχη αλλαγή των ημερομη-

«Η κάμερα είναι τυφλή, βλέπει το κενό. Πρέπει εσύ να την κάνεις να δει τις ψυχές των ανθρώπων.»

Γιον Μπανγκ Κάρλσεν

της παγκοσμιοποίησης στις τοπικές κοινωνίες του Κεμπέκ.

Οι θεατές του Φεστιβάλ ξεπερνούν τις 17.000, οι ταινίες φιλοξενούνται πλέον και στην αίθουσα Τζον Κασσαβέτης στο λιμάνι, ενώ οι ελληνικές ταινίες γίνονται ολοένα και πιο δημοφιλείς στην Αγορά.

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

8^ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης
10-19 Μαρτίου 2006

Άλλη μια χρονιά-ορόσημο για το Φεστιβάλ, καθώς ο αριθμός των θεατών γίνεται διπλάσιος σε σχέση με τον προηγούμενο (34.845 συνολικά θεατές) και η επισκεψιμότητα στην ιστοσελίδα υπερδιπλασιάζεται, αγγίζοντας τα 36.709 «κλικ».

Η παγκοσμιοποίηση και η Αφρική βρίσκονται στο επίκεντρο του προγράμματος και των εκδηλώσεων, και συνεχίζεται και το αφιέρωμα «Πολιτική της βίας», που είχε παρουσιαστεί για πρώτη φορά στο 6ο Φεστιβάλ. Τα φώτα είναι στραμμένα στη Βαντάνα Σίβα, τη διάσημη Ινδή ακτιβίστρια που παρευρέθηκε στη Θεσσαλονίκη, με αφορμή το ντοκιμαντέρ *Bullshit*, αλλά και για να συμμετάσχει στην ημερίδα «Παγκοσμιοποίηση, εναλλακτικές προτάσεις». Παρόμοια ευαισθησία και θετική ενέργεια έφερε η σκηνοθέτις Κιμ Λοντζινότο, τιμώμενη του Φεστιβάλ. «Αυτό που θέλω να πετύχω στα ντοκιμαντέρ μου είναι να παρασύρω το κοινό σ' ένα συναισθηματικό ταξίδι», σημείωνε στο masterclass της.

Masterclass παρέδωσε και ο Δανός σκηνοθέτης Γιον Μπανγκ Κάρλσεν («Η κάμερα είναι τυφλή, βλέπει το κενό. Πρέπει εσύ να την κάνεις να δει τις ψυχές των ανθρώπων.») Ο διάλογος και τα επιχειρήματα ήταν ποικίλα, αλλά η ανησυχία και η επείγουσα ανάγκη για εύρεση λύσεων ήταν ο κοινός τόπος στην ημερίδα «Αφρική: άλυτες υποθέσεις».

Εγκαινιάζεται επίσης το τμήμα «Just Talking/Κουβεντιάζοντας», δηλαδή οι απογευματινές συναντήσεις με στόχο την ανταλλαγή εμπειριών και απόψεων, μεταξύ ελλήνων και ξένων δημιουργών, δημοσιογράφων και άλλων επαγγελματιών.

ΑΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΗ ΑΘΩΟΤΗΤΑ

9ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης
16-25 Μαρτίου 2007

Μια πληθώρα ταινιών, καλεσμένων, εκδηλώσεων και αξιομνημόνευτων περιστατικών προσέφερε η 9η διοργάνωση του Φεστιβάλ. Περίοπτη θέση απέκτησε το κεντρικό αφιέρωμα «Κλωνισμένη αθωότητα». «Η αθωότητα κλονίζεται από την κατάχρηση εμπιστοσύνης. Και αυτά τα σημάδια του κλωνισμού μένουν

ανεξίτηλα πάνω στο παιδί». Η Ελένη Γλύκατση-Αρβελέρ δίνει διάλεξη και κλείνει τον κύκλο του αφιέρωματος, το οποίο απαρτίζουν ταινίες οι οποίες εστιάζουν στους κινδύνους που απειλούν τα παιδιά στη σύγχρονη κοινω-

νία, και συμπληρώνεται από μια σχετική ημερίδα με ειδικούς.

Συμμετέχουσα στο πάνελ ήταν και η τιμώμενη του Φεστιβάλ Τζούλια Ράικερτ, «βετεράνος» του πολιτικού ντοκιμαντέρ και υποψήφια για Όσκαρ σκηνοθέτρια, η οποία παρουσίασε στο κοινό την ταινία *Ένα λιοντάρι στο σπίτι*, σε συν-σκηνοθεσία με τον σύντροφο και συνεργάτη της, Στίβεν Μπόγκναρ.

Η γυναικεία παρουσία ήταν έντονη: Η βραβευμένη με Όσκαρ Μπάρμπαρα Κοπλ κέρδισε το θαυμασμό για το πάθος της, ενώ η Τζένιφερ Φοξ προξένησε ενθουσιώδεις και θερμές αντιδράσεις από το κοινό, με το *Να πετάς: Εξομολογήσεις μιας ελεύθερης γυναίκας*. Αλλά για να είμαστε ειλικρινείς, και ο άντρας τιμώμενος της διοργάνωσης, ο σκηνοθέτης-ρεπόρτερ Τζον Άλπερτ, συγκινούσε το κοινό σταθερά όποτε μιλούσε: «Το σημαντικό είναι να μην κλέβεις τις ψυχές των ανθρώπων, τους οποίους κινηματογραφείς», σύμφωνα με μία από τις πιο χαρακτηριστικές φράσεις του.

ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΕΣ ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ

10^ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης
7-16 Μαρτίου 2008

Το 2008 ήταν η χρονιά που εστίασε στα «Πρόσωπα του φασισμού», στην κεντρική θεματική ενότητα της διοργάνωσης που δημιουργήθηκε με αφορμή τα 70 χρόνια από τη διαβόητη «Νύχτα των Κρυστάλλων». Ο Φινλαν-

δός Άρτο Χαλόνεν, πιστός θιασώτης του Φεστιβάλ, τιμήθηκε με αφιέρωμα στο έργο του, όπως και οι Τζο Μπέρλιντζερ και Μπρους Σινόφσκι. Ο πρώτος δήλωσε στο masterclass που παρέδωσαν από κοινού: «Δεν είναι δυνατόν να καταγράψεις την απόλυτη αλήθεια. Είναι η δική μας αλήθεια, όχι η απόλυτη αλήθεια». Την αλήθεια ανακαλύπτει και ο Σωτήρης Δανέζης μέσα από την εκπομπή του «Εμπόλεμη ζώνη», που παρουσιάστηκε εκτενώς στο τρίτο αφιέρωμα του Φεστιβάλ. Ο Έλληνας δημοσιογράφος ταξίδεψε το κοινό με τις φωτογραφίες της έκθεσης «Ένα δευτερόλεπτο σιωπής» στις τέσσερις γωνίες του κόσμου και καθήλωσε το κοινό στο masterclass που παρέδωσε με τίτλο «Επικίνδυνες αποστολές». Ένα πρόγραμμα με καναδικά ντοκιμαντέρ, δύο ημερίδες (η μία του Ερυθρού Σταυρού

Η πρώτη από τις εικόνες του 21ου αιώνα

Η στενή συνεργάτρια του Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ, Μαρία Γκολφινόπουλου, που ανέλαβε τον γενικό συντονισμό του φεστιβάλ στα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του, θυμάται την εποχή που το άκουσμα της λέξης ντοκιμαντέρ γεννούσε παράξενους συνειρμούς, αλλά κι η πιο παράξενη ιδέα μπορούσε να γίνει πραγματικότητα.

Βρισκόμαστε στο 1999. Εδώ και μερικά χρόνια, στο μυαλό του Δημήτρη Εϊπίδη τριγουρίζει έντονα η ιδέα για ένα Φεστιβάλ που θα προβάλλει αποκλειστικά ντοκιμαντέρ. Το συζητάει, το ξανασυζητάει. Ετοιμάζει προϋπολογισμούς, ψάχνει για λεφτά. «Είσαι τρελός», του λέω. «Ποιος θα δει ντοκιμαντέρ στην Ελλάδα, και μάλιστα σαν κι αυτά που θέλεις εσύ;» «Το κοινό της Θεσσαλονίκης», μου λέει. «Αν δεν πετύχει εδώ, δεν πρόκειται να πετύχει πουθενά.» Έψαχνε το όνομα του φεστιβάλ, έψαχνε ένα στίγμα. Σίγουρα κάτι με εικόνες. Ναι, αλλά τι; Εικόνες του 21ου αιώνα! Ο εικοστός αιώνας τελειώνει, ο 21ος έρχεται, το ντοκιμαντέρ είναι το μέλλον, βλέπει μπροστά, καταγράφει την ιστορία. Έτσι, λοιπόν, βγήκε το όνομα. Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης – Εικόνες του 21ου Αιώνα.

15 με 22 Μαρτίου 1999: το 1ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης – Εικόνες του 21ου αιώνα είναι γεγονός. Δουλεύουμε όλοι σαν τρελοί, αλλά ο Εϊπίδης έχει το ταλέντο να μεταδίδει το πάθος του στους ανθρώπους που δουλεύουν μαζί του. Ψάχνουμε και μαζεύουμε ένα προς ένα τα ντοκιμαντέρ που έχει διαλέξει ο ίδιος σε κάποιο από τα ταξίδια του ανά τον κόσμο. Κάθε

δημιουργός διαθέτει μόλις μία κασέτα VHS για preview, συνήθως δεν διαθέτει χρήματα για δεύτερη κopia. Από αυτούς τους δημιουργούς, αλλά και από εταιρείες παραγωγής, σπεύδουμε να κλείσουμε τα ντοκιμαντέρ, προτού πάνε σε άλλα φεστιβάλ.

Οι θεατές μπαίνουν στις αίθουσες να δουν ντοκιμαντέρ και μόνο, τις πρώτες μέρες με επιφύλαξη, αργότερα με ενθουσιασμό, από το πρωί μέχρι τα μεσάνυχτα. Και τι δεν κάναμε εκείνη την χρονιά! Εικόνες του κόσμου, ελληνικά ντοκιμαντέρ, αφιερώματα, μουσική, τολμηρά ντοκιμαντέρ στα όρια της αγάπης, Αγορά ντοκιμαντέρ. Το πρόγραμμα είναι γεμάτο, γεμάτες ήταν κι οι αίθουσες Ολύμπιον και Παύλος Ζάννας.

Συνέχισα μαζί με τον Δημήτρη για τρία ακόμα χρόνια, και κάθε χρόνο, το πρόγραμμα γινόταν ολοένα και πιο φιλόδοξο. Τηλεδιασκέψεις με τον Μιχάλη Δερτούζο και τον Νόαμ Τσόμσκι, ρετροσπεκτίβες, αφιερώματα, τηλεμαραθώνιος για τα παιδιά του Αφγανιστάν, εκθέσεις φωτογραφίας, ολονύκτιες προβολές ντοκιμαντέρ και πολλά άλλα. Τώρα πια στέλνουμε και τα πιο επιτυχημένα ντοκιμαντέρ σε 5 πόλεις στην Βόρεια Ελλάδα. Γεμάτες είναι οι αίθουσες κι εκεί. Πέρασαν άλλα 11 χρόνια από τότε, και το Φεστιβάλ μεγάλωσε, ωρίμασε, έγινε καλύτερο, από παιδί έγινε έφηβος!

Παιδιά, συνεχίστε για ακόμα μεγαλύτερα πράγματα, με περισσότερες ταινίες και πιο φιλόδοξα όνειρα.

**Η Μαρία Γκολφινόπουλου είναι Διευθύντρια Επικοινωνίας της Υπηρεσίας Αναμετάδοσης Ολυμπιακών Αγώνων. Έχει εργαστεί για τα τέσσερα πρώτα Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ της Θεσσαλονίκης.*

για τον εθελοντισμό και η άλλη για τις εναλλακτικές καλλιέργειες, με τίτλο «Προσεγγίζοντας τη φύση: Φυσική καλλιέργεια και αναδάσωση»), οι συναυλίες του Γιάννη Αγγελάκα με τον Νίκο Βελιώτη και των Σουηδών The Concretes, το ιδιαίτερο masterclass του Δανού σκηνοθέτη Μίκαελ Νόερ, δυο επιπλέον εργαστήρια για την παραγωγή ντοκιμαντέρ και τη μουσική στο ντοκιμαντέρ, καθώς και η έκθεση φωτογραφίας «Ανασυγκροτώντας το Αφγανιστάν» συνδυάζουν ιδανικά την ψυχαγωγία αλλά με τον προβληματισμό. Οι θεατές δε, είναι περισσότεροι από ποτέ και φτάνουν τους 40.000.

ΤΟ ΚΥΝΗΓΙ ΤΟΥ ΛΙΟΝΤΑΡΙΟΥ ΜΕ ΤΟΞΟ

11^ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης
13-22 Μαρτίου 2009

Το Φεστιβάλ εστιάζει στην Αφρική και, για πρώτη φορά στην Ελλάδα –και στην περιοχή των Βαλκανίων, γενικότερα– παρουσιάζονται αφρικανικά ντοκιμαντέρ σκηνοθετημένα από αφρικανούς σκηνοθέτες, που εξετάζουν εκ

των έσω τη σύγχρονη πραγματικότητα της ηπείρου. Στην ημερίδα που συνοδεύει το αφιέρωμα αναδεικνύονται φλέγοντα ζητήματα και κυρίως αναπροσαρμόζεται η ισορροπία και το λεξιλόγιο περί «βοήθειας» και «σωτηρίας» της Αφρικής από τις δυτικές χώρες. Τα μεξικανικά ντοκιμαντέρ με τις ανθρώπινες ιστορίες τους και τα... πολυταξιδεμένα αυστριακά αποκτούν ξεχωριστή θέση στο πρόγραμμα, όπως και τρεις ξεχωριστές προσωπικότητες που τιμώνται για το έργο τους: ο Καναδός Πίτερ Ουϊντόνικ, ο Ελβετός Στέφαν Σβίτερτ και ο Έλληνας Φώτος Λαμπρινός.

Σε μια χρονιά κοινωνικών και πολιτικών αναταραχών στην Ελλάδα, τα μέσα ενημέρωσης γίνονται πολυφωνικά, εξ ου και η ανάγκη για την ανοιχτή συζήτηση «Εναλλακτικές μορφές ενημέρωσης και δημοκρατία», που αναδεικνύει άμεσα το ντοκιμαντέρ ως κομμάτι του σύγχρονου δημοσίου λόγου. Πάνελ πραγματοποιείται και για τον κοινωνικό ρόλο των Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ, αλλά η παράλληλη εκδήλωση που κατακτά εκείνη τη χρονιά το κοινό ήταν το masterclass του διευθυντή φωτογραφίας Βίλμος Ζίγκμοντ, πρωταγωνιστής του ντοκιμαντέρ *No Subtitles Necessary* του Τζέιμς Κρισάνθις. Ο ουγγρικής καταγωγής κινηματογραφιστής, που έχει τιμηθεί με Όσκαρ φωτογραφίας για την ταινία *Στενές Επαφές Τρίτου Τύπου*, μιλά με πάθος για την τέχνη και ανέφερε μπόλικα περιστατικά από την πολύχρονη εμπειρία του στο Χόλιγουντ. Μια... στενή επαφή με ένα ενθουσιώδες κοινό κάνει επίσης κι ο ρόκερ Τέρρυ Παπαντίνας με το συγκρότημά του, τους T4 Trouble, σε έναν κατάμεστο Μύλο.

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟ ΚΥΜΑ

12^ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης
12-21 Μαρτίου 2010

Δυο «ιερά τέρατα» του παγκόσμιου κινηματογράφου τιμώνται με μεγάλα αφιέρωματα: ο διεθνούς φήμης Πολωνός Κριστόφ Κισλόφσκι, ο οποίος ξεκίνησε την καριέρα του με ντοκιμαντέρ που κατέ-

γραφαν την καθημερινότητα της χώρας του σε μια κρίσιμη πολιτική περίοδο, και ο πρωτοπόρος Ολλανδός Γιόρις Ίβενς, ο οποίος αποτελεί τεράστιο κεφάλαιο στην ιστορία του είδους. Μαζί με το αφιέρωμα στον Πολωνό σκηνοθέτη Αντρέι Φίντικ, τιμάται και το εθνικό σινεμά της χώρας του, ενώ για πρώτη φορά παρουσιάζονται συγκεντρωτικά ντοκιμαντέρ για τη Βόρειο Κορέα, αλλά και για το... Αιγαίο, στο αφιέρωμα «Ιστορίες του Αιγαίου» με ταινίες από την Ελλάδα.

Μια διοργάνωση πλήρης παραλλήλων εκδηλώσεων, η 12η χρονιά του φεστιβάλ συμπεριλαμβάνει το masterclass «Παραγωγή και Προώθηση Ντοκιμαντέρ Μικρού Μήκους» από τον έμπειρο παραγωγό Στέφαν Κλόος, τις ανοιχτές συζητήσεις «Ντοκιμαντέρ καταγραφής και τεκμηρίωσης: ηθικά διλήμματα στην ψηφιακή εποχή», «Ενάντια στο κύμα: Δημιουργώντας διαδραστικά προγράμματα ντοκιμαντέρ με τη χρήση του διαδικτύου και την τεχνολογία της φορητότητας» και «Η Γη μετά την Κοπεγχάγη». Στα highlights έχει περάσει η συναυλία-αφιέρωμα στη Ρόζα Εσκενάζυ, με Έλληνες, Τούρκους και Ισραηλινούς μουσικούς να τιμούν το καλλιτεχνικό έργο της μεγάλης τραγουδίστριας.

ΑΝΑΤΡΕΠΟΝΤΑΣ ΠΡΟΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ

13^ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης
11-20 Μαρτίου 2011

Με υλικό από την συναυλία της περασμένης χρονιάς για τη Ρόζα Εσκενάζυ που πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια του Φεστιβάλ, το *Καναρίνι μου γλυκό* ξεσηκώνει το Ολύμπιον στην τελετή έναρξης του 13ου αλλά... τυ-

χερού Φεστιβάλ. Πρόκειται για τη χρονιά μιας τολμηρής πρωτοβουλίας – του αφιέρωματος «Έτσι είμαι: Ανατρέποντας προκαταλήψεις» που εστιάζει στις νοητικές και αναπτυξιακές δυσλειτουργίες, το οποίο αναδεικνύεται στο πιο επιτυχημένο αφιέρωμα στα χρονικά της διοργάνωσης. Ευαισθητοποίηση, διάλογος και συγκίνηση συνοδεύουν τις προβολές και κορυφώνονται στην ημερίδα του αφιέρωματος,

«Το σημαντικό είναι να μην κλέβεις τις ψυχές των ανθρώπων, τους οποίους κινηματογραφείς»

Τζον Άλπερτ

με τη συζήτηση και τα συναισθήματα να παίρνουν φωτιά.

Με ανοιχτές τις προσλαμβάνουσες στις νέες τεχνολογίες, το Φεστιβάλ εγκαινιάζει το Live Streaming Project, δηλαδή τις ταυτόχρονες προβολές ταινιών του προγράμματος σε διαφορετικές ελληνικές πόλεις, που γίνεται σε συνεργασία με το Εργαστήριο Ηλεκτροκουστικής και Τηλεοπτικών Συστημάτων της Πολυτεχνικής Σχολής του ΑΠΘ.

Οι πολυβραβευμένοι Σεργκέι Λοζνίτσα από τη Λευκορωσία και Χελένα Τρεστίκοβα από την Τσεχία, καθώς και η σημαντική Ελληνίδα σκηνοθέτρια Κυριακή Μάλαμα είναι οι βασικοί τιμώμενοι της χρονιάς, πραγματοποιείται spotlight στα ντοκιμαντέρ της Μέσης Ανατολής, ενώ γυναίκες σκηνοθέτιδες κάνουν αναδρομή στην εξέλιξη του είδους, στην ανοιχτή συζήτηση «Γυναικεία ματιά στο ελληνικό ντοκιμαντέρ».

ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

14^ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης
9-18 Μαρτίου 2012

Ο πολιτικός λόγος μπαίνει σε πρώτη θέση με το αφιέρωμα στον Ισραηλινό Εγιάλ Σιβάν, ο οποίος μαγνητίζει στο masterclass του. «Η μνήμη μπορεί να γίνει εργαλείο για εγκλήματα», σημειώνει, προσφέροντας μια εξαιρετική ακαδημαϊκή ανάλυση πάνω στα κυρίαρχα ζητήματα της ισραηλινο-παλαιστινιακής ιστορίας. Εξίσου συναρπαστικός είναι ο Αυστριακός Μίχαελ Γκλάβγκερ στη δική του ομιλία για το έργο του στις διαφορετικές γωνίες του πλανήτη.

Τιμώμενος του Φεστιβάλ είναι και ο Άγγελος Αμπάζογλου, Έλληνας της Διασποράς, ενώ αναδεικνύονται τα δανέζικα και τα βαλκανικά ντοκιμαντέρ, αλλά και οι ελληνικές τηλεοπτικές σειρές *Συναντήσεις με αξιοσημείωτους ανθρώπους* και *Docville*. Μετά την επιτυχία των Works in Progress του Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, πραγματοποιούνται για πρώτη φορά, με εξίσου θερμή υποδοχή, τα Docs in Progress, ως κομμάτι της ολοένα και εξελισσόμενης Αγοράς Ντοκιμαντέρ, καθώς και τα Market Talks, οι καθημερινές ομιλίες σημαντικών επαγγελματιών του χώρου. Το κυριότερο όμως είναι πως, δεκατέσσερα χρόνια μετά την πρώτη διοργάνωση του Φεστιβάλ, το κοινό της Θεσσαλονίκης δεν έχει απλώς βάλει στη ζωή του κάτι που ξεκίνησε ως τολμηρό πείραμα, αλλά το στηρίζει εμπράκτως. Γι' αυτό και η πληρότητα στις αίθουσες αποτελεί πλέον ένα δεδομένο – οι ουρές στα ταμεία είναι εντυπωσιακές και οι προβολές των τελευταίων ημερών γίνονται σταθερά sold out.

Το 15ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης ξεκινάει – προλάβετε θέσεις λοιπόν!

ΤΙ ΕΚΑΝΕΣ ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ ΜΕΤΑ ΤΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ;

Ονομάζεται Ολυμπία Κάππου.

Τη βρήκαμε σε μια παλιά φωτογραφία, έξω απ' το Ολύμπιον. Πού να βρίσκεται τώρα που έχει μεγαλώσει. Την αναζητήσαμε χάρη στο Ίντερνετ. Πραγματοποίησε το όνειρό της, δουλεύει στο σινεμά. Και, ναι, μας έδωσε συνέντευξη.

του **Τηλέμαχου Αναγνώστου**

Αναζητώντας έμπνευση στις παλιές φωτογραφίες του Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ – Εικόνες του 21ου αιώνα, η ματιά κόλλησε σε μια φωτογραφία από την όγδοη διοργάνωση, που έγινε το διάστημα 10-19 Μαρτίου 2006. Δυο νεαρά κορίτσια, μαθήτριες, κάθονται σε ένα πεζούλι, μπροστά από έναν κινηματογράφο, σκαλίζοντας τον κατάλογο.

Η μία απ' αυτές, Θεσσαλονικιά, ήταν γνωστή γνωστή, ήταν μαζί, πρωτοετείς, στη σχολή, στα ΜΜΕ του ΑΠΘ. Θυμήθηκε το όνομά της. Ολυμπία Κάππου. Μήπως να την αναζητήσουμε;

Επικαλεστήκαμε την τύχη και ριχτήκαμε στο βαθύ Ίντερνετ. Η μηχανή αναζήτησης της Google μας έστειλε στο LinkedIn της Βρετανίας. Σύμφωνα με τις επαγγελματικές της συστάσεις, ζει στο Λονδίνο όπου εργάζεται κιόλας στο χώρο του οπτικοακουστικού. Την αναζητήσαμε στο Facebook, όπου επιπλέον μάθαμε ότι σπούδασε στο Middlesex University. Δεν της στέλνουμε κι ένα μήνυμα;

Απάντησε λίγο μετά. Διαπραγματευτήκαμε την πιθανότητα να μας δώσει μια συνέντευξη. Ήθελε, θα έβλεπε κι η μαμά της, σταθερά πιστή στο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ, πως «κάτι καταφέρνει» στη δύσκολη δουλειά που διάλεξε. Αλλά πρέπει κιόλας να τελειώσει κάτι βιντεάκια, είναι παραγγελία, πρέπει να βγάλει και το ψωμί της. Της δίνουμε μερικές ώρες, της στέλνουμε ερωτήσεις και, πριν εκπνεύσει το deadline, έχει απαντήσει. Συνέπεια και σεβασμός στο timing, να μια καλή αρχή για μια νέα κινηματογραφίστρια.

Τι θυμάστε από εκείνη την πρώτη χρονιά;

Τότε, το φεστιβάλ ντοκιμαντέρ δεν ήταν τόσο διάσημο όσο του κινηματογράφου. Οπότε ήταν λίγοι και καλοί οι ενδιαφερόμενοι. Δεν υπήρχαν οι ουρές και τα στριμώγματα του Φεστιβάλ Κινηματογράφου, εκείνα τα ωραία πρωινά στο Ολύμπιον. Οι περισσότεροι ήμασταν φοιτητές που παρακολουθούσαμε ό,τι πολιτιστικό γινόταν στην πόλη, αναζητώντας το διαφορετικό. Θυμάμαι ότι τότε γνωρίσαμε τον Γιώργο Αυγερόπουλο. Ένα βράδυ, μετά την προβολή της δουλειάς του «Παρίσι 2005», είχαμε μαζευτεί στο καφέ του Ολύμπιον για ερωτήσεις. Παρ' όλο τον περιορισμένο χώρο, ήταν ευγενέστατος και ενθάρρυνε τους πάντες να μπουκ και να μιλήσουν, να μοιραστούν απόψεις, να κάνουν τις παρατηρήσεις τους. Δεν ήμασταν καθισμένοι, δεν υπήρ-

χαν μικρόφωνα. Ήταν σαν μια συγκέντρωση φίλων με τον Γιώργο Αυγερόπουλο να μοιράζεται το ταξίδι του και όλους εμάς να νιώθουμε ότι εκείνο το βράδυ το κεφάλι μας γεμίζει χρυσάφι.

Ξαναείδατε ταινίες στο Φεστιβάλ;

Ήταν το γεγονός της χρονιάς και η παράδοση κάθε έτους. Δεν θα ξεχάσω το «Punk is not dead» της Sussan Dyner, τα masterclasses των Joe Berlinger και Bruce Sinofsky και το «Boy in a bubble» του David Vetter.

Επηρέασε τις σπουδές σας;

Ο κινηματογράφος, γενικότερα, επηρέασε τη ζωή μου. Σίγουρα, το γεγονός ότι η Θεσσαλονίκη φιλοξενεί δύο μεγάλα κινηματογραφικά φεστιβάλ της χώρας με έκανε και παρακολούθησα ταινίες και διαλέξεις σκηνοθετών που με ενέπνευσαν και με έκαναν να ασχοληθώ περισσότερο με τον κινηματογράφο στις σπουδές μου.

Ποια ήταν η διαδρομή σας;

Μετά από τέσσερα χρόνια σπουδών Δημοσιογραφίας στη Θεσσαλονίκη, συνέχισα με Erasmus στις Βρυξέλλες, όπου και έκανα πρακτική και, τέλος, Μεταπτυχιακό σε Film, Video and Interactive Arts στο Λονδίνο. Στόχος μου είναι να κάνω ταινίες που γεννούν συναισθήματα στους ανθρώπους, τους κάνουν να παρατηρούν ηδονοβλεπτικά ζωές άλλων και να γεμίζουν με ερωτήματα για τις δικές τους ζωές.

Τι πιστεύετε για το ντοκιμαντέρ ως μέσο έκφρασης;

Υπάρχουν δύο ειδών ντοκιμαντέρ: εκείνα στα οποία οι «πρωταγωνιστές» έχουν συναίνεση να τους φιμάρεις και εκείνα όπου δεν γνωρίζουν τι κάνεις. Θέλει πολλά κότσια για να αφήσεις τη βολή σου, να πάρεις μια κάμερα και να φιμάρεις ανθρώπους και ζωές. Στα αγγλικά, το φιμάρισμα με την κάμερα λέγεται και shoot (=πυρο-

ΕΠΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ ΤΟ ΒΑΠΤΙΣΜΑ ΤΟΥ ΠΥΡΟΣ

Η Ολυμπία Κάππου ζει στο Λονδίνο, όπου και εργάζεται κάνοντας τα πρώτα της φιμάρια. Στην αρχή της φοιτητικής ζωής της, ερχόταν συστηματικά στο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ, όπως αποδεικνύει η μικρή φωτογραφία, όπου εικονίζεται με τη φίλη και συμφοιτήτριά της Μαρία Μακρή (αριστερά) – που επίσης ζει και αναζητεί έμπνευση στο Λονδίνο.

βολώ). Είναι ακριβώς αυτό: είσαι ένας εκτελεστής, που ό,τι και αν γίνει πρέπει να συνεχίσεις να «πυροβολείς», να μη σταματήσεις και να μη φοβηθείς, γιατί η ζωή είναι απρόβλεπτη και ποτέ δεν ξέρεις τι θα προκύψει. Βέβαια τα ωραιότερα συμβαίνουν όταν η κάμερα είναι κλειστή.

Έχετε σκεφθεί ότι πιθανόν να παιχθούν και δικές σας ταινίες στο φεστιβάλ ντοκιμαντέρ;

Είναι σαν εκείνα τα όνειρα που κρύβεις κάτω από το μαξιλάρι σου και λες ότι κάποια μέρα θα τα ξεθάψεις και θα γίνουν αληθινά. Ναι, θα ήθελα πάρα πολύ, κάποια στιγμή στο μέλλον, να καθίσω στην πλατεία της αίθουσας Παύλος Ζάννας και να νιώσω εκείνη την αμηχανία να κοιτούν όλοι την ταινία σου.

15

1999-2013

ΧΡΟΝΙΑ

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΜΙΑ ΣΥΝΑΡΠΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗ

ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΕΡΧΟΝΤΑΙ

Υπερήρωες της διπλανής πόρτας και καθημερινοί τύποι διάσημοι σε όλο τον κόσμο, πολυσύλλαβα εξωτικά ονόματα και άνθρωποι που αρνούνται τα προκάτ δελτία ταυτότητας, τοποθεσίες που πρώτα άλωσε η κάμερα και πολύ αργότερα οι τουρίστες, δείγματα κοινωνικού ακτιβισμού και πλάνα σαν σελίδες κρυφού ημερολογίου. Τριάντα έξι από τις ψηφίδες ενός μωσαϊκού που βρίσκεται σε εξέλιξη τα τελευταία 15 χρόνια, συνθέτουν μια νέα, μαγική εικόνα.

Οι ντίβες που έφτασαν στις υποψηφιότητες των Όσκαρ

Ένα ντοκιμαντέρ-σούπερσταρ, το *Συλλαμβάνοντας τους Φρίντμαν* κατέκτησε τόσο τους κριτικούς, όσο και το κοινό, σε μια εποχή που τα ντοκιμαντέρ δεν ήταν γνωστά για την επιτυχία τους στο box office (συγκέντρωσε πάνω από 3.000.000 δολάρια, μόνο στην Αμερική). Η πρώτη λέξη που έρχεται στο μυαλό για την ιστορία των Φρίντμαν, είναι το «αμφιλεγόμενο», κι αυτό γιατί δε γίνεται ποτέ σαφής η θέση του σκηνοθέτη απέναντι στους πρωταγωνιστές του – στον πατέρα και στο μεγάλο γιο, που κατηγορήθηκαν για παιδεραστία. Μετά από χρόνια, ο Άντριου Τζαρέκι δήλωσε δημόσια την πίστη του στην αθωότητα του Τζέσι (του γιου), συνεχίζοντας την καμπάνια για την αθώωσή του μετά την αποφυλάκισή του. Το 2010, το Ομοσπονδιακό Εφετείο της Αμερικής αποφάνθηκε πως «υπάρχει μια λογική πιθανότητα να καταδικάστηκε άδικα». Ο Τζέσι είχε εκτίσει ποινή 13 χρόνων.

Εξίσου αποκαλυπτικό, με έναν τελείως διαφορετικό τρόπο, είναι το *Μετά λύπης, σας πληροφορούμε*, όπου η Μπάρμπρα Σόνμπορν αναδεικνύει τις συνέπειες του πολέμου σ' όλες τις πλευρές, μέσα από μαρτυρίες γυναικών που έχουν χρεώσει κατά τη διάρκεια του πολέμου του Βιετνάμ. «Θέλω να μεταμορφώσω το θάνατο του Τζεφ στην πιο δυνατή δήλωση εναντίον του πολέμου. Ο πόλεμος καταστρέφει τους ανθρώπους, ανεξάρτητα από το σε ποια πλευρά ανήκουν – καταστρέφει αλήθεια ολόκληρο το οικοσύστημα. Δεν μπορούμε να αντέξουμε τον πόλεμο, σε καμία μορφή του», δηλώνει η σκηνοθέτρια. Η συγκίνηση είναι έντονη και στην *Ιστορία της καμήλας που δάκρυσε των Μπιαμπασούρεν Νταβάα και Λουίτζι Φαλόρνι*, το δημοφιλές ντοκιμαντέρ για τις προσπάθειες μιας ομάδας νομάδων στη Μογγολία να σώσουν ένα μικρό καμηλάκι που το απορρίπτει η μητέρα του. Από ένα ζώακι που αναζητά τη μητρική στοργή, περνάμε σε μικρά παιδιά που είτε προσπαθούν να βρουν τη μητέρα τους είτε φεύγουν μακριά της για να μπορέσουν να τη βοηθήσουν οικονομικά, αλλά και σε παιδιά που δεν έχουν καν γονείς, στο καθηλωτικό ντοκιμαντέρ

ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ ΚΙ ΟΛΥΜΠΙΟΙ ΘΕΟΙ

του Peter Wintonick

Τον αποκαλούν «πρέσβη στη χώρα του ντοκιμαντέρ», και υπάρχει λόγος γι' αυτό. Ο Καναδός παραγωγός, σκηνοθέτης, κριτικός κινηματογράφου, προγραμματιστής φεστιβάλ και πρόεδρος της επιτροπής FIPRESCI της φετινής διοργάνωσης, λίγο πριν την επίσκεψή του στο Φεστιβάλ για 15ο συναπτό έτος, μάς στέλνει τον χαιρετισμό του.

Ος κάποιος που ταξιδεύει 8 μήνες το χρόνο σε φεστιβάλ και αγορές ανά τον πλανήτη, από την Αργεντινή στο Άμστερνταμ, από το Πεκίνο στο Βερολίνο, από το Σάντανς στο Μπουσάν, από την Ισλανδία στην Ινδία, μπορώ με ειλικρίνεια να δηλώσω πως η Θεσσαλονίκη είναι μάλλον το πιο αγαπημένο μου φεστιβάλ ντοκιμαντέρ στον κόσμο. Γιατί; Έχω λάβει μέρος σχεδόν σε όλες του τις διοργανώσεις από τότε που ξεκίνησε, με διαφορετικούς ρόλους: ως παραγωγός, σκηνοθέτης, παρουσιαστής εργαστηρίου και μάστερκλας, σε συνεργασία με τα EDN Docs, ως μέντορας ταινιών και φέτος για πρώτη φορά ως μέλος της διεθνούς κριτικής επιτροπής FIPRESCI. Τι κάνει το ΦΝΘ τόσο μοναδικό; Ο Δημήτρης Εϊπίδης και οι συνάδελφοί του είναι από τις καλύτερες ομάδες προγραμματισμού ταινιών στον κό-

σμο. Αγαπώ επίσης το γεγονός ότι σε μια έξυπνη πανεπιστημιούπολη και σταυροδρόμι πολιτισμών όπως η Θεσσαλονίκη, το Φεστιβάλ έχει αποκτήσει ένα τεράστιο κοινό χιλιάδων ανθρώπων το οποίο πλέον λαχταρά να δει ντοκιμαντέρ.

Καλύτερεύει κάθε χρόνο. Κάθε φορά λοιπόν, έρχομαι σε επαφή με τα καλύτερα ντοκιμαντέρ του κόσμου, με τους σημαντικότερους σκηνοθέτες και με συναδέλφους με τον πιο φιλικό τρόπο. Η φιλοξενία και ο τόπος είναι καταπληκτικά: το φαγητό, το κρασί, ο καφές, η προκουαία της πόλης, οι υπέροχες γυναίκες και άντρες, οι διάλογοι που προκύπτουν από τις ταινίες. Και όλα αυτά, κάτω από τον Όλυμπο, όπου ο ναός του ντοκιμαντέρ και οι θεοί και θεές της πραγματικότητας μπορούν να μοιραστούν το όραμά τους για ένα καλύτερο κόσμο. Ανυπομονώ για την 15η διοργάνωση.

Από πού πάμε σπίτι μας; της Ρεμπέκα Καμίσα. Τα παιδιά αυτά βιώνουν ανείπωτες δυσκολίες κατά τη διάρκεια των σωματικά και συναισθηματικά εξαντλητικών ταξιδιών τους από χώρες της Λατινικής Αμερικής προς τις ΗΠΑ – ταξίδια που φαντάζονται σαν θρίλερ. Μονάχα ένα απ' αυτά, ο Κέβιν, κατάφερε να εξασφαλίσει άσυλο στην Αμερική. Ο Χοσέ επέστρεψε στην οικογένειά του, ενώ ο Ελόι και η Ροσάριο άφησαν την τελευταία τους πνοή κάπου στη διαδρομή.

Μεγάλος κόσμος, μικρές ιστορίες

Από την Κίνα στην Αμερική και τη Δανία, μικρές ανθρώπινες ιστορίες μένουν αξέχαστες –κυρίως λόγω των εκπληκτικών πρωταγωνιστών τους. Ποιος μπορεί να ξεχάσει τον εκκεντρικό κύριο Βιγκ με το λευκό μούσι του και την απόγνωση μπροστά στις απαιτήσεις της αδερφής Αμβροσίας, όταν αυτή προσπαθεί να τον βοηθήσει στην επισκευή του *Μοναστηριού* του; Ή τον αξιαγάπητο διευθυντή τσίρκου Ντέιβιντ Μπόλντινγκ, ο οποίος προσπαθεί να διασφαλίσει ένα υγιές περιβάλλον για τη Φλόρα, τον *Τυχερό ελέφαντα*, όπου θα μπορεί επιτέλους να ζήσει μαζί με άλλους ελέφαντες; Η *Λαβ* και η *Νταϊάν* μιλούν για αυτονόητες ανάγκες –η Λαβ πιστεύει ότι δεν μπορεί να βρει ποτέ την ευτυχία και η ραγισμένη Νταϊάν γραπώνεται από μια αδιό-

ρατη πίστη για να παλέψει τον εθισμό της – και μας έλκουν κοντά τους με την αφοπλιστική απογύμνωση των συναισθημάτων τους. Η οικογένεια Ζανγκ μάς επιτρέπει, στο *Τελευταίο τρένο του γυρισμού*, να μπούμε στο σπίτι τους, δίνοντάς μας πρόσβαση σε όλες τις εντάσεις και συγκρούσεις τους, καθώς προσπαθούν να επιβιώσουν οικονομικά αλλά και να διατηρήσουν τους δεσμούς τους σε μια ραγδαία αναπτυσσόμενη Κίνα που απαιτεί ανείπωτες θυσίες. Η οργή της Κιν, της έφηβης κόρης, είναι τόσο καθαρή και δυνατή που ξεπερνά τα όρια της οθόνης κι εντυπώνεται για πάντα στην καρδιά.

Δημοσιογραφικό δαιμόνιο

Ένα από τα πιο δημοφιλή σύγχρονα ντοκιμαντέρ, με τεράστια επιρροή στο είδος, η *Εταιρεία* είναι ένα tour-de-force κινηματογραφικής ευρηματικότητας, ενδεδειγμένος έρευνας και δημοσιογραφικού πάθους γύρω από το θεσμό της εταιρείας και την ψυχοπάθειά της –με μια πληθώρα αρχειακού υλικού και συνεντεύξεων από το Μάικλ Μουρ και το Νόαμ Τσόμσκι έως τη Ναόμι Κλάιν και τη Βαντάνα Σίβα. Αποφασισμένος να εισχωρήσει όσο πιο βαθιά μπορεί στη διαφθορά στην καρδιά της Κεντρικής Αφρικανικής Δημοκρατίας, ο Μαντς Μπρίγκερ υποδύεται, με κίνδυνο ακόμα και της ζωής του, τον «Πρέσβη» της

Λιβερίας, σ' ένα άκρως αποκαλυπτικό, σχεδόν απίστευτο ντοκιμαντέρ. Το φακό στην αθέατη διαδικασία της παρένθετης μητρότητας στην Ινδία στρέφει με τη σειρά του το *Μωρά «Made in India»*, αποκαλύπτοντας τις ηθικές, αλλά και συναισθηματικές και πρακτικές παγίδες που κρύβει η «βιομηχανία» μωρών στην Ινδία.

Μεγάλοι σκηνοθέτες

Πέντε ταινίες από πέντε σπουδαίους ντοκιμαντερίστες –και φίλους του Φεστιβάλ– προσφέρουν διαφορετικές κινηματογραφικές εμπειρίες. Ο φετινός τιμώμενος Πατρίσιο Γκουσμάν ενώνει την αστρονομία με την πολιτική, τη μνήμη με την ποίηση, στην πιο ώριμη ταινία του, το πραγματικά συγκλονιστικό *Νοσταλγώντας το φως*. «Μπροστά σ' ένα αβέβαιο μέλλον, μόνο το παρελθόν μπορεί να μας φωτίσει. Η μνήμη μάς εγγυάται τη ζωή. Οι άνθρωποι δεν θα ήταν τίποτα χωρίς τη μνήμη, αντικείμενα χωρίς σφυγμό, χωρίς αρχή και χωρίς μέλλον», συνοψίζει ο ίδιος. Ποιητικός είναι και ο Βίκτορ Κοσακόφσκι, όπως συνδέει διαφορετικούς γεωγραφικούς αντίποδες στο *Ζήτω οι αντίποδες!*, το εντυπωσιακό, φιλοσοφικό πορτρέτο του για τη Γη και τα διαφορετικά πρόσωπά της. «Ξέρεις πως είσαι πραγματικά ζωντανός όταν ζεις ανάμεσα σε λιοντάρια.» Αναγνωρίζοντας την αδιανόητη δύναμη που καλούνται να επιδει-

ξουν οι καρκινοπαθείς, το βαθιά συγκινητικό ντοκιμαντέρ *Ένα λιοντάρι στο σπίτι* της Τζούλια Ράικερτ και του Στίβεν Μπόγκναρ παρουσιάζει τις ζωές πέντε οικογενειών που τα παιδιά τους μάχονται κατά του καρκίνου – η καρδιά σας θα λιώσει. Και το στόμα σας θα ανοίξει διάπλατα με την αποφασιστικότητα και την αφοσίωση των νεαρών θηλυκών παλαιστών στο ντοκιμαντέρ της Κιμ Λοντζινότο *Τα κορίτσια από την Γκαέα*. Η ίδια σκηνοθέτρια θυμάται ακόμα «το τρομερό κουράγιο τους. Αλλά και τη γλυκόπικρη αλήθεια που ξεπροβάλλει του πώς, ακόμα κι άμα καταφέρεις να επιτύχεις το στόχο σου, δεν αλλάζεις η ίδια. Δεν είναι καν αυτό που ονειρευόσουν». Με παρόμοιο τρόπο, ο Άντριου Φίντικ ακολουθεί τον κύριο Μπατού, ο οποίος μπορεί να μην καταφέρει όσα ονειρευόταν με το *Κινητό σινεμά των ονείρων του*, αλλά συνεχίζει και ταξιδεύει στα πιο απόμακρα χωριά της Ινδίας για να συστήσει στους ιθαγενείς τη μαγεία της κινούμενης εικόνας. Το *Κινητό σινεμά των ονείρων* προβλήθηκε την πρώτη κιόλας χρονιά του φεστιβάλ σε μια θρυλική μεταμεσονύχτια προβολή, μαζί με τη *Λέσχη των τυχερών ανθρώπων*.

Σεξουαλική ταυτότητα

Και οι τρεις πρωταγωνιστές των ταινιών αυτών, Γκουέν Χέιγουορθ (*Την ήξερα όταν ήταν αγόρι*), Κίμπερλι Ριντ (*Άσωτοι γιοι*) και η Ιρίνα Λαγιέβσκα (*Να πεθάνω όρθια*) είναι

1 ΕΝΑ ΛΙΟΝΤΑΡΙ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ 2 ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΟ ΧΡΥΣΑΦΙ 3 ΤΟ ΚΙΝΗΤΟ ΣΙΝΕΜΑ ΤΩΝ ΟΝΕΙΡΩΝ

4 ΣΥΛΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΦΡΙΝΤΜΑΝ 5 ΝΑ ΠΕΘΑΝΩ ΟΡΘΙΑ 6 ΤΑ ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ ΓΚΑΕΑ 7 ΦΑΙΑ ΟΥΣΙΑ

8 ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΤΡΕΝΟ ΤΟΥ ΓΥΡΙΣΜΟΥ 9 Η ΛΑΒ ΚΑΙ Η ΝΤΑΪΑΝ

- 10 ΖΗΤΩ ΟΙ ΑΝΤΙΠΟΔΕΣ! 11 ΜΑΡΤΣΕΛΑ 12 ΑΓΝΟΕΙΤΑΙ Ο ΑΛΕΝ 13 ΕΝΝΙΑ ΓΕΡΑ ΔΟΝΤΙΑ 14 ΕΝΑΣ ΤΥΧΕΡΟΣ ΕΛΕΦΑΝΤΑΣ
 15 ΜΕΤΑ ΛΥΠΗΣ, ΣΑΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΟΥΜΕ 16 Ο ΠΡΕΣΒΗΣ 17 Η ΕΤΑΙΡΕΙΑ 18 ΟΙ ΣΚΑΛΕΣ
 19 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΜΗΛΑΣ ΠΟΥ ΔΑΚΡΥΣΕ 20 ΑΣΩΤΟΙ ΓΙΟΙ

10

διεμφυλικά άτομα. Αλλά, όπως στις περισσότερες περιπτώσεις στη ζωή, δεν καθορίζονται μόνο από τη σεξουαλική τους ταυτότητα. Η Γκουέν είναι μια σκηνοθέτρια που καταγράφει το ταξίδι της αλλαγής του φύλου της, από αρ-

σενικού σε θηλυκό, μέσα από τις μαρτυρίες της οικογένειάς της, της γυναίκας και των φίλων της. Η Κίμπερλι, με το γυναικείο πλέον σώμα που πάντα ήθελε, επιστρέφει στη γενέτειρά της για μια σχολική συνάντηση αποφοίτων, αλλά και για να επανασυνδεθεί με τον αδερφό της – με τον οποίο τους ενώνει ένα παρελθόν γεμάτο παράξενα μυστικά. Και η Ιρίνα, μια σωματικά ανάπηρη ακτιβίστρια, αντιμετωπίζει μαζί με τη σύντροφό της τα ολοένα και πιο δύσκολα προβλήματα υγείας της, ενώ δεν σταματά ποτέ να μάχεται για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η ελπίδα ζει

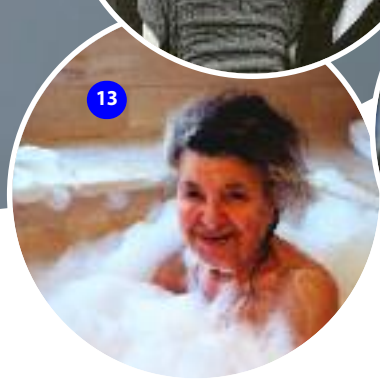
Δεν είναι λίγες οι φορές που ένα ντοκιμαντέρ έχει ανανεώσει τις ελπίδες μας για την ανθρωπότητα ή μας έχει ξεσηκώσει με το θετικό πνεύμα της. Η *Λέσχη των τυχερών ανθρώπων*, ένα ρυθμικό κολάζ από φωνές και πρόσωπα από κάθε γωνιά του πλανήτη που δημιουργεί μια παλλόμενη σύνθεση, έχει αφήσει ιστορία στο Φεστιβάλ με το Ολύμπιον να σείεται κυριολεκτικά από την κίνηση των θεατών στα καθίσματά τους! Οι ιστορίες του ασταμάτητου Αμί, που πάσχει από μυϊκή δυστροφία αλλά δεν το βάζει κάτω στο *18 κιλά αγάπη*, και των ηλικιωμένων αθλητών στο *Φθινοπωρινό χρυσάφι* αποδεικνύουν τη δύναμη της ανθρώπινης θέλησης, όπως και η... απογειωτική αποφασιστικότητα της Σιμόνε Άαμπεργκ

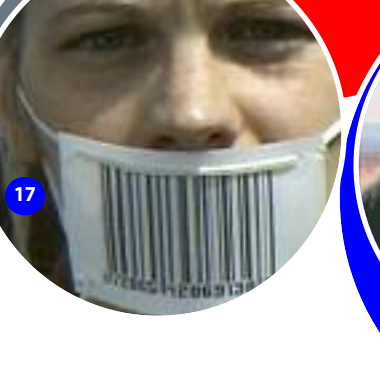
11

12

13

17

14

15

16

18

19

Κερν (Χαμογελώντας σε εμπόλεμη ζώνη), η οποία ταξιδεύει ως την Καμπούλ για να κάνει πραγματικότητα το όνειρο μιας έφηβης κοπέλας που θέλει να γίνει πιλότος.

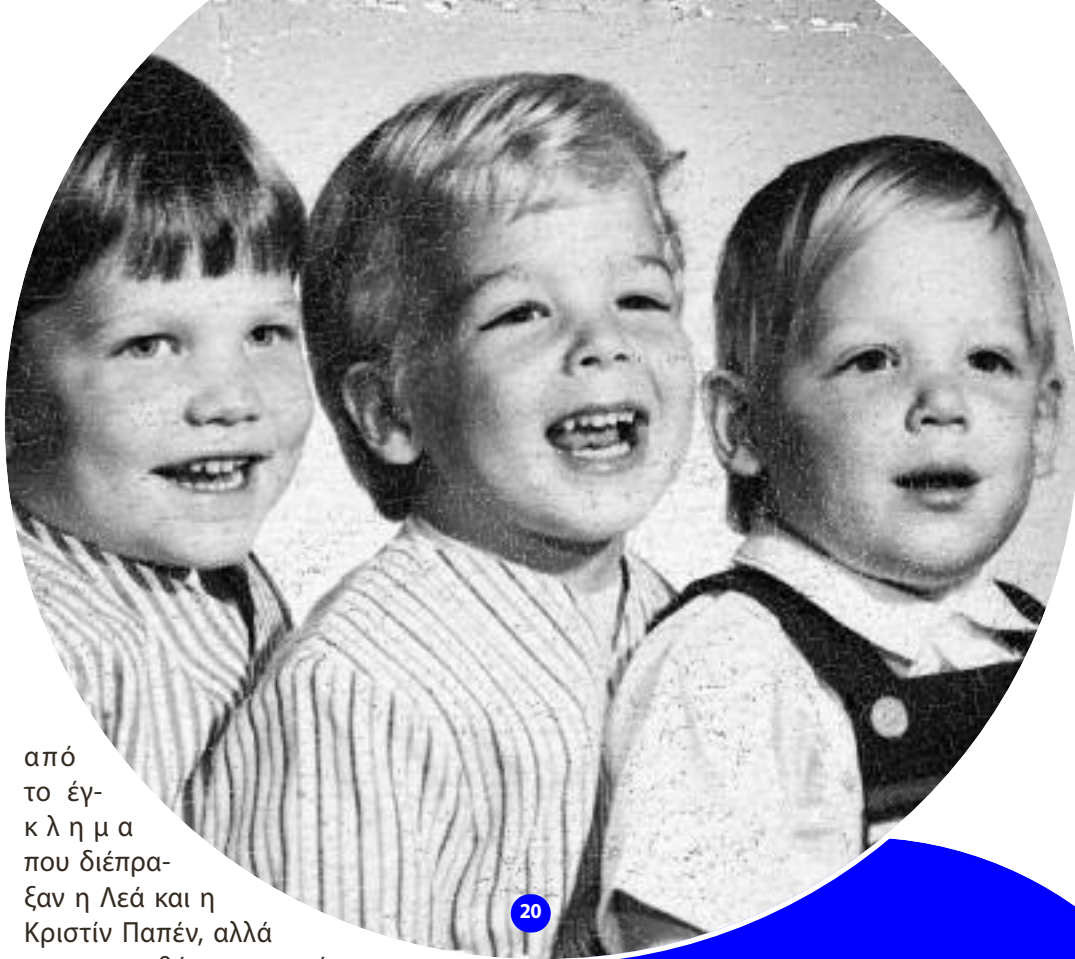
Σούπερ-Γυναίκες

Η *Αδελφή Χέλεν*, μια καλόγρια που λειτουργεί –με περίσσιο μπρίο και τσαμπουκά– ένα κέντρο για αποθεραπευόμενους άντρες στο Μπρονξ, είναι «ένα αξέχαστο πρόσωπο», αναφέρει η σκηνοθέτης Ρεμπέκα Καμίσα. «Με έχει διδάξει πάρα πολλά πράγματα, τα οποία παραμένουν αληθινά καθώς διασχίζω τη ζωή. Έχω και μερικά ενθύμια από εκείνη που αγαπώ γιατί έχουν χρηστική αξία! Όπως μια ροζ τσάντα που μου έδωσε για τα άπλυτα – με κάνει να τη θυμάμαι κάθε φορά που πλένω τα ρούχα μου!». Η γιαγιά του σκηνοθέτη Άλεξ Χάλπερν μπορεί να είναι μια «καθημερινή ηρωίδα», αλλά το ανεξάρτητο και ατίθασο πνεύμα της δέχεται την πιο γλυκιά αναγνώριση στο *Εννιά γερά δόντια*, το οποίο γιορτάζει τη ζωή της υπερωριανόβιας Ιταλίδας με όλα τα πάθη και τα μυστικά της. Η *Μαρτσέλα*, μια ακόμη καθημερινή ηρωίδα, γνώρισε από μικρή τα χτυπήματα της ζωής, αλλά δεν σταμάτησε να αντλεί δύναμη από την αγάπη που είχε για τα παιδιά της. Με την ιδιαίτερη κινηματογράφηση της Χέλενα Τρεστίκοβα ανά τις δεκαετίες στη ζωή της Μαρτσέλα, το ντοκιμαντέρ της αντικατοπτρίζει την τραγική τροπή που μπορεί να πάρει η κατεύθυνση ενός ανθρώπου και το συναισθηματικό κόστος που αυτή επιφέρει. Η Σούζαν Τομ απέκτησε (χωρίς να το καταλάβει, όπως ομολογεί η ίδια) 11 υιοθετημένα παιδιά, μετά από τα δύο που γέννησε φυσιολογικά. Το ντοκιμαντέρ *Σάρκα μου και αίμα μου* του Τζόνθαν Καρς

παρακολουθεί τη ζωή της μεγάλης αυτής οικογένειας, στην οποία τα περισσότερα παιδιά πάσχουν από κάποιου είδους σωματική ή διανοητική αναπηρία. Όταν, με την κυκλοφορία της ταινίας, έγινε γνωστή η ιστορία τους, η Σούζαν Τομ ανακηρύχθηκε «Γυναίκα της Χρονιάς», κάτι που στη συνέχεια της έδωσε τη δυνατότητα να ιδρύσει το Ίδρυμα της Οικογένειας Τομ, έναν φορέα ενημέρωσης για διάφορες παιδικές ασθένειες.

Οι ντετέκτιβ

Όταν ο συνεργάτης και φίλος του Άλεν Ρος εξαφανίζεται μυστηριωδώς, ο σκηνοθέτης Κρίστιαν Μπάουερ πηγαίνει στην Αμερική για να εξιχνιάσει το μυστήριο –μόνο που δεν μπορεί να φανταστεί τα μυστικά που θα ξεσκεπάσει καθώς γυρίζει το *Αγνοείται ο Άλεν*. Την αντίθετη πορεία, από την Αμερική στην Ευρώπη και συγκεκριμένα τη Βιέννη, ακολουθεί ο Τζο Μπέρλιντζερ με τη *Φαιά ουσία*, εις αναζήτηση του ακριβοθώρητου Ναζί γιατρού, Δρ. Χάινριχ Γκρος, υπεύθυνου για αμέτρητες «ευθανασίες» παιδιών με αναπηρίες κατά το Β' Παγκόσμιο πόλεμο. Τα εμπόδια στην έρευνά του είναι πολλά, αλλά ο Μπέρλιντζερ καταφέρνει να αποκτήσει πρόσβαση ακόμα και στο νοσοκομείο όπου γίνονταν τα «πειράματα» (κι όπου αποκαλύπτεται ότι συνέχισαν να λαμβάνουν χώρα μέχρι το 1998) και να συναντήσει τον ίδιο τον Γκρος. Ένας φόνος που έγινε σύμβολο της ταξικής πάλης και ενέπνευσε έργα όπως οι *Δούλες* του Ζαν Ζενέ, η *Τελετή* του Κλοντ Σαμπρόλ και οι *Άβυσσοι* του Νίκου Παπατάκη, βρίσκεται στην καρδιά του ντοκιμαντέρ *Αναζητώντας τις αδελφές Παπέν*. Ο Κλοντ Βεντουρά προσπαθεί να εντοπίσει και τα αίτια πίσω

από το έγκλημα που διέπραξαν η Λεά και η Κριστίν Παπέν, αλλά και τις συνθήκες οι οποίες καλλιέργησαν την ανάγκη για την πράξη τους. Ένοχος ή όχι, ο Μάικλ Πίτερσον καταδικάστηκε για το θάνατο της γυναίκας του, παρά την έλλειψη επαρκών αποδεικτικών στοιχείων. Στις *Σκάλες* ο Ζαν-Ξαβιέ ντε Λεστράντ παρακολουθεί σαν σε αστυνομικό μυθιστόρημα την εξέλιξη της δίκης του και τις επιπτώσεις της στην οικογένειά του. Δέκα χρόνια μετά το φόνο της Καθλίν Πίτερσον, νέα στοιχεία που μπορεί να αθώσουν τον άντρα της ήρθαν στο φως και οδήγησαν σε νέο άνοιγμα του φακέλου της υπόθεσης. Μπορείτε να μάθετε το αποτέλεσμα στο *Σκάλες II – Η τελευταία ευκαιρία* που προβάλλεται στο τμήμα «Μικρές αφηγήσεις».

Το αφιέρωμα
15 ΧΡΟΝΙΑ ΦΕΣΤΙΒΑΛ
θα παρουσιαστεί από τις
28 Μαρτίου έως τις 7 Απριλίου
στην Αθήνα, στην
Ταινιοθήκη της Ελλάδος.

Φυσάει Βαρδάρης

Πρώτα απ' όλα, να ξεκαθαρίσω. Τίποτα απ' ό,τι θα διαβάσετε δεν είναι αντικειμενικό. Είναι σκόρπιες αναμνήσεις, γλυκόπικρες, για μια εποχή άλλη. Και θα μιλήσω για το οργανωτικό του θέματος. Το 1998, όταν το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης εγκαταστάθηκε στο Ολύμπιον, είχα την τύχη να αναλάβω το Γραφείο Τύπου στη Θεσσαλονίκη. Ο οργανισμός, εν μία νυκτί, έπρεπε –και θέλησε– να κάνει πράγματα και θάματα. Τότε οι καιροί το επέτρεπαν, για να μην πω το επέβαλλαν. Πλην του Φεστιβάλ Κινηματογράφου λοιπόν, να το πρόγραμμα του Ολύμπιον, να και του Παύλου Ζάννα, να και τα αφιερώματα, να το ένα και το άλλο. Με λίγο –και δεν θα ορκιζόμουν εκπαιδευμένο για όλα– προσωπικό.

Εξαντλητικά όμορφα ήταν...

Και να σου και το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ τον Μάρτη του '99... Καλά, ακόμα δεν τελειώσαμε με τ' άλλα... Δεύτερο Φεστιβάλ σε αυτή την πόλη; Και τι, ντοκιμαντέρ; Ποιος θα τα δει; Ποιοι θα δουλέψουν;

της *Μαρίας Νάλτσατζιάδου*

Με το 'να και με τ' άλλο, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, το εγχείρημα στήθηκε. Και στήθηκε και η τέντα! Ναι! Οι εγκαταστάσεις του πρώτου Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης – Εικόνες του 21ου Πρώτου Αιώνα ήταν μια εικόνα να την απαθανάτισεις, αν και «αποθανάτισε» εργαζόμενους και καλεσμένους. Μας ξεγέλασε βέβαια και ο καιρός. Εκεί που όλα ήταν καλά, με τον καιρό, «διαπιστεύθηκε» βία και ο Βαρδάρης...

Για να καταλάβετε, πήγαμε και στήσαμε μία τέντα, αρκετά μεγάλων διαστάσεων, στην πλατεία Αριστοτέλους (για τους μη ιθαγενείς, ας πούμε πως είναι η πλατεία στην κάτω πλευρά του Ολύμπιον, προς τη θάλασσα), για να φιλοξενήσει τη Φιλοξενία, το Γραφείο Τύπου και όποιον άλλο χώρο υποδοχής των φιλοξενούμενων και επισκεπτών έχουμε – σήμερα βέβαια τα ονομάζουμε αλλιώς.

Μέχρι πριν την ημέρα της έναρξης του Φεστιβάλ, ο φιλόξενος Μάρτης μάς βγήκε γδάρτης, και εμείς παλούκια να κάψουμε δεν είχαμε. Πέρα από το γεγονός ότι δεν είχαν στερεώσει την τέντα καλά, γινόταν ο γάμος του Καραγκιόζη. Ο κάθε εργαζόμενος, με μια φουφού στα πόδια, περίμενε τους επισκέπτες.

Τότε ήρθε η «απεργία». Πάει σε Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ, δεν πάει; Για την ακρίβεια, ορίσαμε βάρδιες και ανεβήκαμε στον 6ο όροφο του Ολύμπιον, για να ζητήσουμε λύση. Με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, και πάλι, το πρόβλημα λύθηκε. Τον έναν τρόπο τον βρήκε ο κ. Εϊπίδης, τον άλλο τον γνωρίζει ο προαναφερθείς. Ίσως να μας λυπήθηκε και λίγο ο Βαρδάρης. Μετά, το πράγμα τσούλησε. Τα άλλα, φαντάζομαι, τα γράφουν άλλοι...

Σας μίλησα για γλυκόπικρες αναμνήσεις. Λάθος, γλυκόζινες έπρεπε να πω. Καθότι τρελαίνομαι για τα κινέζικα (φαγητά). Διότι, αν προσθέσεις στα παραπάνω ότι έναν φτωχό σπόρο τον έσπειρε ένας, τον περιποιήθηκαν λίγοι αλλά καλοί, του έριξαν λίπασμα κάποιιοι με μεράκι, τον πότισαν πολλοί Θεσσαλονικείς θεατές, τι βγάζεις; Το 15^ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης – Εικόνες του 21ου Αιώνα.

*Η *Μαρία Νάλτσατζιάδου* είναι δημοσιογράφος.

Γιαπωνέζα χορεύει συρτάκι, Ρωσίδες αναζητούν ιδανικό ταίρι στη Ζαχάρω, παιδιά μάχονται για την μπάλα τους, η Ελλάδα της κρίσης ξεγυμνώνεται και εραστές μιας άλλης εποχής μάς βάζουν τα γυαλιά. Πέντε ελληνικά ντοκιμαντέρ που έκαναν τη διαφορά. Συνεντεύξεις με τους σκηνοθέτες τους στη Δήμητρα Νικολοπούλου.

ΣΑΓΙΟΜΙ

Νίκος Νταγιαντάς

ΜΕΤΑΝΑΣΤΡΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΚΑΛΗ ΤΟΥ

Μια Γιαπωνέζα ερωτεύεται έναν Έλληνα και μεταναστεύει στην Κρήτη για να είναι μαζί του. Οι κουλτούρες τους συγκρούονται και συμφιλιώνονται, και μέσα από την ώσμωση ξεπροβάλλει η δυναμική προσωπικότητα της Σαγιόμι, Κρητικοπούλας με τη βούλα. Το ντοκιμαντέρ του Νίκου Νταγιαντά κέρδισε το βραβείο FIPRESCI στο 14ο Φεστιβάλ, το Μεγάλο Βραβείο του 31ου Διεθνούς Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ URTI, και το Βραβείο Orpheus Καλύτερου Ντοκιμαντέρ και το Βραβείο Κοινού στο 6ο Φεστιβάλ Ελληνικού Κινηματογράφου του Λος Άντζελες.

Σήμερα μεταναστεύει κανείς είτε για πολιτικούς είτε για οικονομικούς λόγους. Ωστόσο, με τον τρόπο της, μετανάστρια είναι και η Σαγιόμι, η ηρωίδα της ταινίας σας, που έχει ενσωματωθεί με τον δικό της τρόπο στην τοπική κοινωνία. Θέλετε να μας πείτε δυο λόγια για το θέμα της ταυτότητας και πώς τελικά αυτοπροσδιορίζεται η Σαγιόμι;

Η Σαγιόμι ήρθε στην Ελλάδα επειδή ερωτεύτηκε τον Μανόλη. Όμως, όποιος και αν είναι ο λόγος για τον οποίο κάποιος φεύγει από τη χώρα του για να ζήσει αλλού, η ίδια η εμπειρία της μετανάστευσης έχει κάποια βασικά χαρακτηριστικά που είναι λίγο-πολύ κοινά για όλους. Είτε είσαι οικονομικός, πολιτικός ή «ερωτικός» με-

τανάστης, θα νιώσεις απομόνωση, νοσταλγία ή σύγχυση στον καινούργιο τόπο. Όμως, μέσα από αυτή την επίπονη διαδικασία προσαρμογής, αν τα καταφέρεις να αντέξεις, υποθέτω πως γίνεσαι κάτι καινούργιο, πιο σύνθετο, και μάλλον πιο δυνατό. Ίσως γίνεσαι εσύ το σημείο στο οποίο όλα στηρίζονται, η ίδια σου η πατρίδα. Η Σαγιόμι, πιστεύω, δεν είναι Γιαπωνέζα ούτε Ελληνίδα. Ίσως είναι Κρητικοπούλα (που λέει και η ίδια). Πάντως είναι ο εαυτός της.

Μέσα από αυτή την ανθρώπινη ιστορία, συναντώνται κι ενίοτε συγκρούονται δυο κουλτούρες, η ελληνική και η ιαπωνική. Είναι χαρακτηριστικό πως όταν η Σαγιόμι, χόρεψε για πρώτη

φορά συρτάκι στην Κρήτη, χρόνια πριν, της πέταξαν πιάτα για να την ευχαριστήσουν κι εκείνη νόμιζε ότι θέλουν να την σκοτώσουν. Πόσο εύκολο είναι τελικά να αφομοιώσει κάποιος μια διαφορετική κουλτούρα;

Όσο εύκολο είναι για έναν Γιαπωνέζο να χωνέψει τη γαρδούμπα, τόσο εύκολο είναι και για έναν Έλληνα να βάλει στο στόμα του ένα ακόμα ζωντανό, φιλεταρισμένο ψάρι που ακόμα σπαρταράει (σσ. συνηθισμένο γιαπωνέζικο έδεσμα, που σε εμάς μοιάζει με «προχωρημένη» παραλλαγή του σουσι).

Υπάρχει κάτι που κρατάτε από την επαφή σας με τη Σαγιόμι;
Personality goes a long way...

ΕΔΩ ΚΑΙ ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΧΡΕΟΚΟΠΟΥΝ

Ένα από τα πιο αγαπημένα ελληνικά ντοκιμαντέρ, το *Sugar Town – Οι γαμπροί* μάς είχε συστήσει το δήμαρχο της Ζαχάρως, της κωμόπολης της Ηλείας, ο οποίος, προκειμένου να κερδίσει ψήφους, υποσχέθηκε... νύφες στους εργένηδες συντοπίτες του και ταξίδεψε στη Ρωσία για να τις βρει. Όπως είχε γράψει τότε ο Μπάμπης Ακτσόγλου, πρόκειται για ένα «ντοκιμαντέρ που το υλικό της θα το ζήλευε και ο πιο ευφάνταστος σεναριογράφος. Κάπως σαν επιθεώρηση της σημερινής ελληνικής επαρχίας». Το *Sugar Town – Οι γαμπροί* είχε κερδίσει το Βραβείο Κοινού στο 8ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ, καθώς και το Πρώτο Βραβείο Ντοκιμαντέρ στα τότε Κρατικά Βραβεία Ποιότητας.

Συμφωνείτε ότι το *Sugar Town* εντόπισε τα χαρακτηριστικά του Έλληνα εξαιτίας των οποίων οδηγήσαμε στην κρίση;

Θα έλεγα πως ναι. Εμείς ξεκινήσαμε τα γυρίσματα του πρώτου *Sugar Town* το 2004, τότε που η Ελλάδα ζούσε μέσα στην ψευδαίσθηση των Ολυμπιακών

Αγώνων. Από τότε πιστεύαμε και λέγαμε ότι υπάρχει ακόμα πολύς δρόμος μέχρι να γίνουμε μια πολιτισμένη κοινωνία όπου άνθρωποι και θεσμοί θα λειτουργούν αρμονικά. Στην ουσία και τα δυο *Sugar Town* κινούνται γύρω από αυτή την προβληματική, μιλώντας τόσο για την ιδιωτική όσο και για τη δημόσια σφαίρα στην Ελλάδα. Αυτό που θέλαμε να πούμε είναι ότι «ο κάθε λαός είναι υπεύθυνος για την ιστορία του και την κατάσταση στην οποία βρίσκεται». Τα τελευταία χρόνια πολλά από τα χαρακτηριστικά του Έλληνα που παρουσιάσαμε στα *Sugar Town* επιβεβαιώθηκαν και δυστυχώς παραμένουν επίκαιρα, όσο και διαχρονικά.

Το ντοκιμαντέρ είχε ιδιαίτερη απήχηση στο κοινό. Από την επαφή που είχατε με τους θεατές, πιστεύετε ότι ευαισθητοποιήθηκαν στο θέμα της ατομικής ευθύνης;

Αυτή είναι μια συζήτηση πολύ ουσιαστική για το ντοκιμαντέρ γενικότερα. Ποιοι αποτελούν το κοινό του ντοκιμαντέρ; Ποιον αφορά; Οι θεατές των ντοκιμαντέρ είναι ήδη ευαισθητοποιημένοι για διάφορα θέματα ή, βλέποντας τις δουλειές μας, έτοιμοι να αλλάξουν το βλέμμα τους πάνω στην κοινωνία και τη θέση που διεκδικούν

μέσα σ' αυτή; Πιστεύω ότι το ντοκιμαντέρ πρέπει να παίξει ευρύτερο ρόλο στη δημόσια συζήτηση και να ξεφύγει από τα όρια του «ειδικού κοινού». Προσωπικά με ενδιαφέρουν όλοι οι άνθρωποι, όχι μόνο οι «μυημένοι» στον κόσμο του ντοκιμαντέρ, και με τις δουλειές μου προσπαθώ να επικοινωνήσω με όσο το δυνατόν περισσότερους. Τι θα κάνει ο καθένας μετά από αυτή τη συνομιλία είναι δική του υπόθεση. Εμείς ας πούμε ότι είμαστε ο «πομπός». Αλλά να μην ξεχνάμε ότι ρόλο παίζει και η ευαισθησία του «δέκτη».

Ένας από τους κεντρικούς χαρακτήρες που ακολουθήσατε στο ντοκιμαντέρ, ο τότε δήμαρχος, είναι τώρα έκπτωτος. Πιστεύετε ότι οι πιο αμφιλεγόμενοι άνθρωποι είναι τελικά κι οι πιο ενδιαφέροντες χαρακτήρες σ' ένα ντοκιμαντέρ; Θα επιστρέφατε ξανά, ακόμα και μετά τη δεύτερη σχετική ταινία σας, για να τον ξανακινηματογραφήσετε;

Ο κινηματογράφος έχει χτιστεί πάνω σε αμφιλεγόμενες ιστορίες, αμφιλεγόμενους χαρακτήρες, αμφιλεγόμενες έννοιες... και το ντοκιμαντέρ είναι κινηματογράφος (ή τουλάχιστον θα έπρεπε να είναι). Αν θα έκανα *Sugar Town III*; Και βέβαια θα το κάνω, αν πιστέψω ότι θα είχε κάποιο νόημα...

«Υπάρχει ακόμα πολύς δρόμος μέχρι να γίνουμε μια πολιτισμένη κοινωνία όπου άνθρωποι και θεσμοί θα λειτουργούν αρμονικά.»

ΜΟΝΟ ΑΓΑΠΗ

ΟΙ ΕΡΑΣΤΕΣ ΤΗΣ ΑΞΟΥ

Νίκος Λυγγούρης

Είναι δύσκολο να μη ζηλέψεις την αγάπη που τρέφουν η κυρία Μαρία και ο κύριος Γιώργος ο ένας για τον άλλον. Η αγάπη αυτή ήταν τόσο μεγάλη που ο κύριος Γιώργος έπρεπε να μιλήσει γι' αυτή. Ευτυχώς, βρέθηκε στο δρόμο του ο σκηνοθέτης Νίκος Λυγγούρης κι αποφάσισε να καταγράψει αυτήν την τόσο όμορφη σχέση, την οποία διαφορετικά δεν θα είχαμε γνωρίσει ποτέ. Βραβείο FIPRESCI, EKK ΚΑΙ EPT3 στο 10ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης.

Ο έρωτας που έχουν η κυρία Μαρία κι ο κύριος Γιώργος ο ένας για τον άλλον, είναι από εκείνους που συναντάς σε μυθιστορήματα. Αντιλαμβάνονται οι ίδιοι, πιστεύετε, το πόσο σπάνια είναι η σχέση τους;

Ναι, το αντιλαμβάνονται. Ο Γιώργος μάλιστα ένιωθε την ανάγκη να μιλήσει σε κάποιον για την αγάπη του. Όταν γνώρισε έναν ξένο, εμένα, που περνούσα τυχαία από το χωριό, του ήρθε πιο εύκολο: μου μίλησε αμέσως για την σχέση τους. Κι όταν είδε ότι ανταποκρινόμουν, μου «όρμηξε» για τα καλά. Φορές-φορές σκεφτόμουν ότι αυτός ήταν που με διάλεξε για να απαθανάτισω την σχέση τους. Κι η Μαρία μού είχε εξομολογηθεί, σε στιγμές που δεν τις απαθανάτισα με την κάμερα, πόσο τυχερή ένιωθε που είχε γνωρίσει τον Γιώργο.

Αυτός ο δεσμός, μπορεί να φανταστεί κανείς, τους κρατά ακόμα ζωντανούς και ζωηρούς σα να είναι παιδιά. Έχουν όμως και μια γλυκύτατη σοφία – τι «κρατήσατε» από την σχέση σας μαζί τους; Τι μάθατε απ' αυτούς;

Τον στωικισμό τους. Την ευγένειά τους. Την ταπεινότητά τους. Δείγματα μεγάλου πολιτισμού και μεγάλου ψυχικού πλούτου.

Πώς είναι τώρα; Κρατάτε επαφή;

Ο Γιώργος πέθανε τον περασμένο Οκτώβριο. Η Μαρία είναι χάλια. Αρρώστησε κι αυτή μετά τον θάνατό του. Κρατάω επαφή. Τέλειωσε μια μεγάλη αγάπη. Τέλειωσε; Ή μια μέρα θα ξανασυναντηθούν όπως στο τραγούδι του Johnny Cash: "We'll meet again / Don't know where / Don't know when / But I know / We'll meet again / Some sunny day..."

Θα μπορούσε να πει κανείς ότι το ντοκιμαντέρ σας είναι μια ρομαντική ταινία. Πιστεύετε ότι ο ρομαντισμός μπορεί να βοηθήσει τον κόσμο να δει τα πράγματα διαφορετικά σ' αυτή τη δύσκολη εποχή;

Ναι. Ο ρομαντισμός που βγαίνει μέσα από τη λεπτολόγα, ταπεινή περιγραφή της καθημερινότητας, μακριά από κάθε ψεύτικο πάθος και κιτς, μπορεί να μας παρηγορήσει. Κρατώντας ψηλά τα ιδανικά της ανθρωπιάς, της ειρήνης και της αγάπης που κινδυνεύουν να χαθούν μέσα στη θάλασσα του μίσους κι υπενθυμίζοντάς μας πως ό, τι κι αν γίνει, πρέπει να παραμείνουμε άνθρωποι. Η αγάπη είναι μια αξία που τίποτα και κανείς δεν μπορεί να καταστρέψει. Ποτέ.

ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

DOCVILLE: ΛΑΣΚΑΡΕΩΣ 99, ΑΘΗΝΑ

Κατερίνα Πατρώνη

Το πρώτο επεισόδιο μιας σειράς ντοκιμαντέρ της EPT που περιηγείται διακριτικά σε σύγχρονα ελληνικά αστικά τοπία, μας βάζει πίσω από τον πάγκο ενός καταστήματος μιας γειτονιάς της Αθήνας και μας συστήνει τις δυο

γυναίκες που το λειτουργούν, παρά τις τόσες αντιξοότητες.

Το ντοκιμαντέρ καταγράφει την οικονομική κρίση μέσα από τη ζωή δυο γυναικών. Από τότε μέχρι σήμερα η κατάσταση έχει χειροτερέψει. Νιώσατε την ανάγκη να επιστρέψετε ξανά

στο θέμα;

Απ' ό,τι γνωρίζω, αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες. Η επιστροφή στο ίδιο θέμα είναι μία θελκτική σκέψη, αρκεί να γίνει την κατάλληλη στιγμή.

Πόσο δύσκολο είναι για έναν σκηνοθέτη να παραμείνει ουδέτερος παρατη-

ρητής όταν καταγράφει το ανθρώπινο πρόσωπο της οικονομικής κρίσης;

Ποτέ δεν κινηματογραφώ παραμένοντας ουδέτερη, και η σχέση με τους ανθρώπους που μου κάνουν την τιμή να δεχτούν να τους τραβήξω, δεν εξαντλείται στην στόχευση της κάμερας πάνω τους. Κινηματογραφώ ανθρώπους πολύπλοκους και μοναδικούς που περνούν μια καμπή στην ζωή τους, και όχι το πρόσωπο της κρίσης. Άλλωστε ο άνθρωπος δεν είναι οικονομική μονάδα και ούτε θα έπρεπε να νοείται ως τέτοια.

Κρατάτε σήμερα επαφή με τις ηρωίδες σας;

Ναι.

Εκτός από τα μαγαζιά τους, οι γυναίκες αυτές περνούν και δυσκολίες στην προσωπική τους ζωή. Υπήρξαν στιγμές που νιώσατε την ανάγκη να κλείσετε ίσως την κάμερα, για να μην εισβάλλετε σε δύσκολες στιγμές τους;

Φυσικά. Το θέμα πάντοτε είναι να μπορείς να ισορροπήσεις ανάμεσα στην γενναίοδωρία των ανθρώπων που σου προσφέρουν την ζωή τους να την κινηματογραφήσεις, στο σεβασμό και στην προστασία που τους οφείλεις, και στην ανάγκη να γίνει η ταινία.

Κανείς δεν μπορεί να σταματήσει ένα παιδί όταν θέλει να παίξει: ούτε καν η ελληνική γραφειοκρατία. Μια παρέα από ανήλικα παιδιά της Πάτρας φτάνει μέχρι τον Δήμαρχο της πόλης, για να τον πείσει να τους φτιάξει ένα μικρό γήπεδο. Δύο σκηνοθέτες παίζουν με την κάμερα σ' ένα ντοκιμαντέρ που απέσπασε βραβείο FIPRESCI στο φεστιβάλ του 2009 και προβλήθηκε σ' όλο τον κόσμο, μέσω του BBC world. Μία από τους δύο μάς εξηγεί γιατί αυτό το παιχνίδι είναι πολύ σοβαρή υπόθεση.

Ήρωές σας σ' αυτό το ντοκιμαντέρ είναι παιδιά που συμπεριφέρονται με την ωριμότητα ενός ενήλικα. Υπάρχει κάτι που έχει χάσει ο κόσμος των ενηλίκων και μπορούν να μας το διδάξουν ξανά τα παιδιά;

Τα παιδιά της ταινίας έβαλαν στην άκρη τις προσωπικές τους διαφωνίες για να πετύχουν αυτό που ονειρεύτηκαν. Μόνο αυτό θα μπορούσε να είναι μια καλή αρχή για να μάθουν κάτι οι ενήλικες, και κυρίως οι πολιτικοί, από τα παιδιά. Σε ό,τι αφορά βέβαια τη φαντασία και τον αυθορμητισμό, αυτές είναι έννοιες εντελώς ξεχασμένες.

Η ύπαρξη του κινηματογραφικού συνεργείου λειτουργήσε θετικά στις επισκέψεις των παιδιών στις δημόσιες υπηρεσίες. Νιώθατε στα γυρίσματα ότι το έργο σας λειτουργούσε και ως όπλο ακτιβισμού;

Στην αρχή μάς δέχτηκαν επειδή δεν μας πήραν στα σο-

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΔΕΝ ΠΑΙΖΕΙ

Άγγελη Ανδρικοπούλου, Αργύρης Τσεπελίκας

βαρά, ούτε εμάς ούτε τα παιδιά. Κάποιες φορές δεν μας επέτρεψαν να κινηματογραφήσουμε τη συζήτηση μαζί τους, αλλά ακόμα και έτσι, η παρουσία μας εκεί σίγουρα έπαιξε σημαντικό ρόλο. Πολύ πιθανό, αν δεν ήμασταν εκεί, να μην τα είχαν δεχτεί καθόλου, ή ίσως και τα παιδιά να μην συνέχιζαν την προσπάθεια. Με εξαίρεση την Αλεξάνδρα, η οποία σίγουρα θα έβρισκε έναν άλλο τρόπο να διεκδικήσει αυτό που ήθελε.

Όταν ολοκληρώθηκε το ντοκιμαντέρ, συνεχίσατε να παρακολουθείτε το θέμα; Αν ναι, ποια ήταν η εξέλιξη; Κατά τη συνέντευξη τύπου της ταινίας δόθηκε υπόσχεση

για την υλοποίηση του γηπέδου από τον δήμαρχο. Μερικές εβδομάδες αργότερα έγινε ένα ραντεβού με τον Δήμαρχο, τους συνεργάτες του και τα παιδιά, στο χώρο που είχαν υποδείξει τα παιδιά. Λίγο αργότερα ο χώρος περιφράχτηκε. Σήμερα, τρία χρόνια, μετά ο χώρος παραμένει έτσι.

Το σερβίρισμα ενός καφέ. Ένα φιλικό χαμόγελο. Οι ελληνικές γεύσεις. Το ευγενικό καλωσόρισμα. Μια ώραία ταινία. Μια άνετη θέση. Ένα μαξιλάρι για τον ύπνο. Ένα πατήρι καλό κρασί. Το αεροπλάνο.

Μικρές στιγμές από ένα ταξίδι. Όλες μαζί, μπορούν να κάνουν τη διαφορά.

Η Aegean αναδείχθηκε Καλύτερη Περιφερειακή Αεροπορική Εταιρεία της Ευρώπης για το 2012.

18.000.000 επιβάτες από 100 χώρες, αξιολόγησαν 246 αεροπορικές εταιρείες, βαθμολογώντας τη συνολική ικανοποίησή τους από το ταξίδι, καθώς και περισσότερα από 38 διαφορετικά κριτήρια, μερικά από τα οποία είναι η σχέση ποιότητας-τιμής, η εξυπηρέτηση του προσωπικού, η ποιότητα του γεύματος, το πρόγραμμα ψυχαγωγίας εν ώρα πτήσης, η καθαριότητα της κομπίνας και η άνεση των καθισμάτων.

Η Aegean αναδείχθηκε για 3η φορά, Καλύτερη Περιφερειακή Αεροπορική Εταιρεία της Ευρώπης. Μια μεγάλη αναγνώριση που επιβραβεύει καθημερινές πράξεις. Πράξεις που ίσως φαίνονται μικρές. Όταν όμως συνδυαστούν, μπορούν να πετύχουν κάτι πραγματικά μεγάλο.

www.aegeanair.com // mobile.aegeanair.com

Δίκτυο Εσωτερικό: Αθήνα, Αλεξανδρούπολη, Ηράκλειο, Θεσσαλονίκη, Καλαμάτα, Κέρκυρα, Κως, Μύκονος, Μυτιλήνη, Ρόδος, Σαντορίνη, Σκύρος, Χανιά.
 Δίκτυο Εξωτερικό: Αγία Πετρούπολη, Ανόβερο, Βαρκελώνη, Βαρσοβία, Βενετία, Βιέννη, Βερολίνο, Βουδαπέστη, Βρυξέλλες, Γενεύη, Κίεβο, Κωνσταντινούπολη, Λάρνακα, Λονδίνο, Λυών, Μαδρίτη, Μόντρεαλ, Μιλάνο, Μπακού, Μόσχα, Μόναχο, Ντίσελντορφ, Νυρεμβέργη, Παρίσι, Πράγα, Ρώμη, Στακχόλμη, Στουτγκάρδη, Τελ Αβίβ, Τιελίδη, Φρανκφούρτη.

Άλι Ντερκς

Άλπερτ Μείζελς

Σεργκέι Λοζνίτσα

Εγιάλ Σιβάν

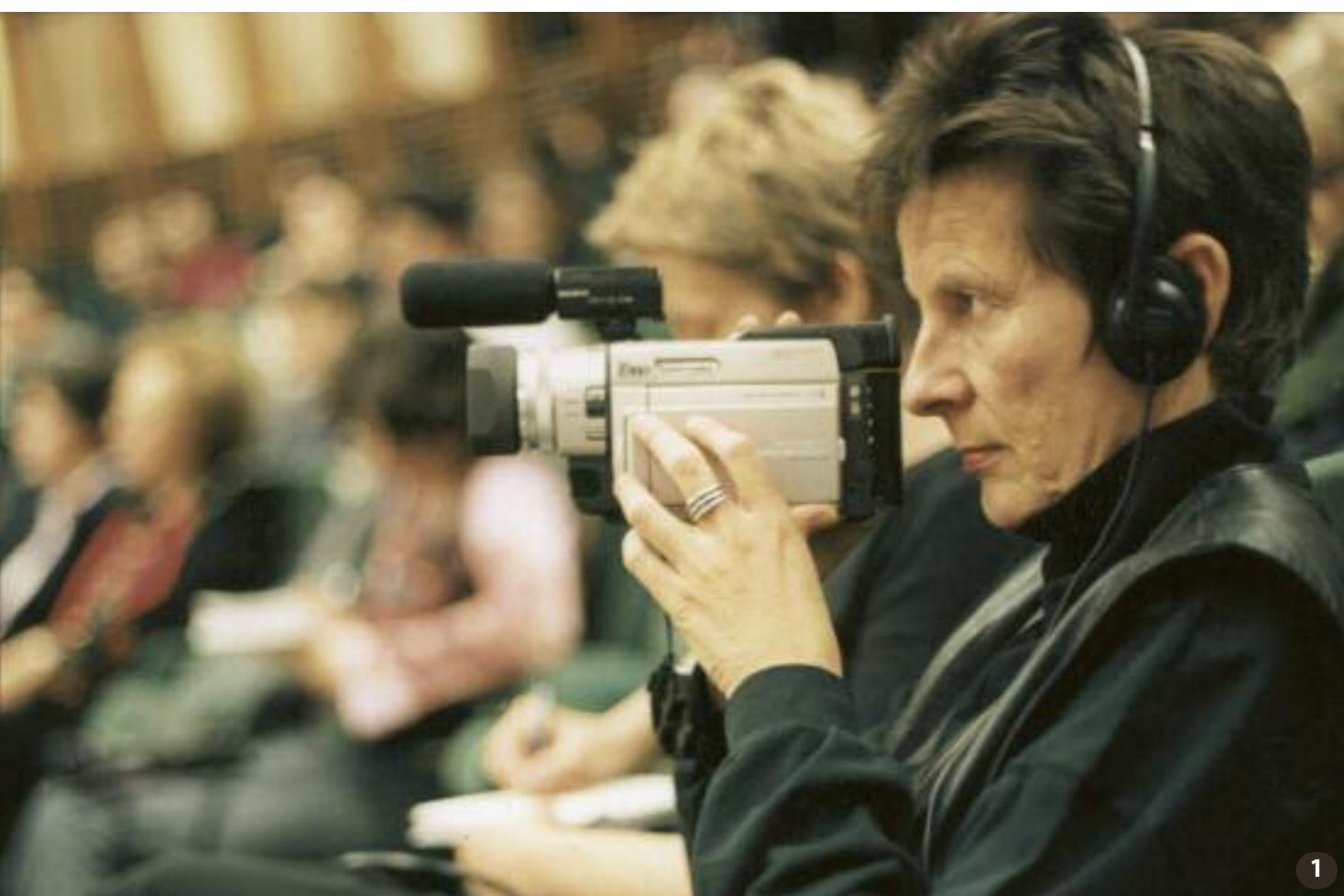

Τζένιφερ Φοξ

Μίκαελ Γκλάβογκερ

15 ΧΡΟΝΙΑ

1

2

4

5

Μπρους Σινόφσκι

Τζο Μπέρλιντζερ

Μπάρμπαρα Κοπλ

Βαντάνα Σίβα

Στήβεν Μπόγκναρ

Τζούλια Ράικερτ

ΣΕ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ
1. Η Μόνικα Τρόιτ, Γερμανίδα σκηνοθέτρια, κινηματογραφεί με την κάμερα το κοινό. Φεστιβάλ ντοκιμαντέρ, 2002. 2. Ισορροπιστής μπροστά από το Ολύμπιον. Ο Αμερικανός ντοκιμαντερίστας Τζον Άλπερτ, το 2007. 3. Η Βρετανή Κιμ Λοντζινότο, τιμώμενη για το έργο της το 2006, με τον Δημήτρη Εϊπίδη. 4. Ο Γερμανός φωτογράφος και σκηνοθέτης Ντίτερ Ζάουτερ, που το 2011 παρουσίασε την έκθεση «Ανθρώπινα Τοπία». 5. Η Φινλανδή Πίργιο Χονκασάλο, τιμώμενη του 7ου Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ το 2005. 6. Ο βραβευμένος με Όσκαρ Ουγγρο-Αμερικανός διευθυντής φωτογραφίας Βίλμος Ζίγκμοντ, στο masterclass που παρέδωσε το 2009, στο 11ο Φεστιβάλ. 7. Ο Θόδωρος Αγγελόπουλος επιδίδει τιμητική πλακέτα στον Σουηδό ντοκιμαντερίστα Στέφαν Γιαρλ, το 2004. Στην κορυφή, 12 πρόσωπα που προσκλήθηκαν στη Θεσσαλονίκη και έζησαν την εμπειρία.

6

7

© Αλεξία Τσαγκάρη

© Αλεξία Τσαγκάρη

ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

Στη σκιά της χρεοκοπίας, το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ δίνει βήμα σε διεισδυτικούς παρατηρητές της πραγματικότητας που, στην Ελλάδα, άλλαξε δραματικά. Στις φωτογραφίες, τέσσερις εικόνες της ελληνικής κρίσης. Στην κορυφή, συνθήματα στον τοίχο του ξενοδοχείου Μεγάλη Βρετανία, το καλοκαίρι του 2011. Στη μέση, έρωτας στα δακρυγόνα. Ένα ζευγάρι, τον Ιούλιο 2011, στο Σύνταγμα. Κάτω, μετανάστες κοιμούνται στο εγκαταλειμμένο κτίριο του Πρωτοδικείου, της οδού Σωκράτους. Απέναντι, το πυρπολημένο Αττικόν, στην οδό Σταδίου της Αθήνας, τον Φεβρουάριο 2012.

© Αλεξία Τσαγκάρη

Διακριτική επανάσταση

Εχοντας φτάσει –αισίως;– στο 2013, τη χρονιά με τους περισσότερους άνεργους δημοσιογράφους και τις λιγότερες εφημερίδες από τότε που ξεκίνησε η κρίση, είναι εμφανές ότι το ελληνικό κοινό δεν ξεγελιέται εύκολα. Το πιο τρομακτικό πράγμα δεν ήταν η χρεοκοπία (γιατί, ας μη γελιόμαστε, έχουμε χρεοκοπήσει για τα καλά!), αλλά τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων που από την αρχή προέβλεπαν το τέλος. Έτσι λοιπόν, ο κόσμος έκανε το αυτονόητο και σταμάτησε να τις αγοράζει. Μαζί προσπέρασε και το τρομολόγιο δελτίο των οχτώ, κι άρχισε να στρέφει την προσοχή του στο ντοκιμαντέρ, ένα δημιουργικό, εναλλακτικό φορέα ενημέρωσης, που χάρη στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης έχει κατοχυρώσει περίοπτη θέση σε μια εποχή που πάσχει σοβαρά από έλλειψη αντικειμενικότητας.

της **Δέσποινας Παυλάκη**

Έχοντας περάσει μια σεζόν στα παρασκήνια και άλλες πέντε ως δημοσιογράφος και πιστός θεατής, διαπιστώνω κάθε χρονιά που περνάει ότι η αγαπημένη μου διοργάνωση παραμένει αλεξίσφαιρη. Έχοντας πλήρη συνείδηση του παρεμβατικού της ρόλου, ξεχυνόταν με φόρα στους δρόμους της πόλης χωρίς ιδιαίτερες τυμπανοκρουσίες. Με επίσημο ένδυμα το τζην και χωρίς να πέσει ποτέ στην παγίδα των μεγάλων βραβείων, το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης δεν χρειάστηκε να αποβάλει ποτέ το γυαλιστερό του περίβλημα (λόγω κρίσης), γιατί απλούστατα δεν είχε υποκύψει ποτέ σε φανφάρες και βεγγαλικά. Καλύπτοντας, σε πείσμα των ειδησεογραφικών πρακτορείων, όλα όσα κρύβονται ανάμεσα στις λέξεις, αφουγκραζόταν μια κρυφή πραγματικότητα που ζούσε και ανέπνεε στις παρυφές του σύγχρονου κόσμου.

Εν έτει 2013, ο διακριτικός ακτιβισμός του Δημήτρη Εϊπίδη και της ομάδας του έχει πλέον πάρει μια εξαιρετικά επείγουσα διάσταση, αφού η μόνη λύση είναι να περάσουμε από την ενημέρωση στην ενεργό δράση. «Οι συγκρούσεις και τα προβλήματα δεν πρέπει να λυθούν στον κινηματογράφο, αλλά στην πραγματική ζωή», είχε πει άλλωστε και ο Βέρνερ Χέρτσογκ ως επίσημος προσκεκλημένος της 4ης διοργάνωσης, αν και το ντοκιμαντέρ είναι σίγουρα μια καλή αρχή...

**Η Δέσποινα Παυλάκη είναι δημοσιογράφος και υπήρξε συντονίστρια του 9ου Φεστιβάλ.*

Πράξη αυτογνωσίας

Η ζωή αλλάζει δίχως να κοιτάζει τη δικιά σου μελαγχολία. Και το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης έστρεψε το βλέμμα μας στον κόσμο γύρω μας. Μας ώθησε να δούμε ότι από τη μοναξιά του «εγώ», υπάρχει το σύμπαν του «εμείς». Εκφράζοντας, έτσι, με το καλύτερο τρόπο το γνωστό «ο κινηματογράφος είναι ένα παράθυρο στο κόσμο». Το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ γιορτάζει φέτος τα 15 του χρόνια. Και πρέπει να του αναγνωρίσουμε ότι αποτέλεσε ένα από τα πρώτα καλλιτεχνικά γεγονότα της Ελλάδας που απελευθέρωσε το μάτι και τη σκέψη του σινεφίλ από τον μικρόκοσμο της αγωνίας των ταινιών μυθοπλασίας. Μια αναγνώριση που αποκτά ακόμα μεγαλύτερη βαρύτητα, αν προσέξουμε πως ξεκίνησε σε καιρούς πλήρους και μακάριας προσωπικής ευδαιμονίας... Πολύ πριν ξεσπάσει η παγκόσμια οικονομική κρίση. Και, κυρίως, πολύ πριν η ελληνική πραγματικότητα οδηγηθεί σε αδιέξοδο από λάθος επιλογές δεκαετιών και στριμωχτεί από την παγκόσμια οικονομική κρίση που έφερε την ελληνική κοινωνία σε αδιέξοδο...

του **Παύλου Κάγιου**

Το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης μάς έμαθε να αγαπάμε αυτό τον κόσμο τον μικρό, τον μέγα. Και στάθηκε προάγγελος της ψυχικής ανάγκης για αλληλοβοήθεια που νιώθει σήμερα ο θεατής. Μας έβγαλε από τη μοναξιά του «προσωπικού δράματος» των ταινιών μυθοπλασίας. Μέσα από το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης, κατανοήσαμε ότι η κοινή συγκίνηση, λύπη, χαρά ή αγανάκτηση, μας ενώνει και μας κάνει πιο δυνατούς.

Το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης μάς βοήθησε να γίνουμε λιγότερο εγωιστές. Μας έδειξε τα προβλήματα του «παγκόσμιου χωριού», πολύ πριν αναγκαστούμε να τα δούμε από την οικονομική κρίση που χτύπησε και τη δική μας πόρτα. Μας βοήθησε να καταλάβουμε πόσο κενό και ματαιόδοξο είναι το να είμαστε νεόπλουτοι αλαζόνες και ξιπασμένοι. Γιατί το να απλώνουμε το χέρι στο διπλανό μας, το να ακούμε το πρόβλημά του, το να κοιτάμε κατάματα τη χαρά του και τη δυστυχία του, κάνει εμάς πιο πλούσιους. Ανοίγει τους ορίζοντές μας. Μας εξανθρωπίζει.

**Ο Παύλος Κάγιος είναι δημοσιογράφος, συγγραφέας και τακτικός επισκέπτης του Φεστιβάλ.*

Ακαταμάχητα τεκμήρια

Ως το πιο σημαντικό στοιχείο ενός πολυδιάστατου θεσμού, όπως είναι ένα κινηματογραφικό φεστιβάλ, είναι οι πολλές και παράλληλες μορφές που μπορεί να παίρνει κατά τη διάρκεια λίγων ημερών, μορφές που εμπεριέχονται σ' αυτό και συγχρόνως το ορίζουν. Οι μορφές αυτές χτίζονται συνήθως χρόνο με το χρόνο μέσα από τη σταθερή παρουσία του φεστιβάλ ως ετήσιας εκδήλωσης βάζοντας κάθε φορά και νέους στόχους. Τα δεκαπέντε χρόνια είναι ένα ικανοποιητικό διάστημα ώστε το εκάστοτε φεστιβάλ να μπορέσει να παρουσιάσει τις προθέσεις του, να δώσει το στίγμα του, να κερδίσει το κοινό και να διαμορφώσει έτσι μαζί του μια στενή και κυρίως σταθερή σχέση. Αυτοί άλλωστε είναι πάντα και οι πρώτοι στόχοι.

του Κωνσταντίνου Αϊβαλιώτη

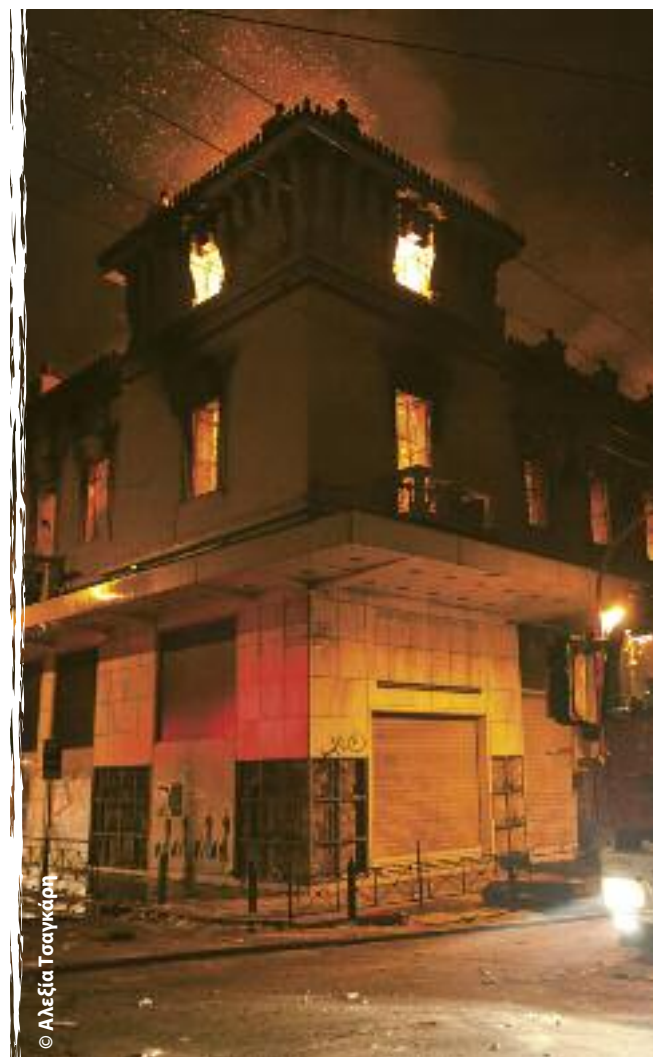
Το χρονικό αυτό διάστημα, όμως, είναι σχετικά μικρό για τις άλλες πλευρές του φεστιβάλ όπως η ανάπτυξη και καθιέρωση άλλων δραστηριοτήτων που εμπλουτίζουν το πρόγραμμα του και συγχρόνως αυξάνουν τους τρόπους και τα επίπεδα επιρροής του. Στοιχεία που χαρακτηρίζουν όλα τα μεγάλα φεστιβάλ, τα οποία, συνειδητοποιώντας τις δυνατότητες τους, προσπαθούν να μην στρέφουν το ενδιαφέρον τους μόνο μέσα στις σκοτεινές αίθουσες των προβολών. Είναι λοιπόν αξιοσημείωτο και αξιόπεινο που το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ έχει καταφέρει με αθόρυβο, αλλά ουσιαστικό τρόπο να καλύψει τους πρώτους στόχους. Οι σταθερά γεμάτες αίθουσες το αναδεικνύουν αυτό. Είναι όμως εξαιρετικά σημαντικό για την ελληνική

πραγματικότητα, αισιόδοξο για εμάς τους επισκέπτες και συγκινητικό, φαντάζομαι, για τους συντελεστές του το γεγονός ότι σ' αυτά τα δεκαπέντε χρόνια έχει καταφέρει να θεωρείται ένα από τα σημαντικότερα φεστιβάλ ντοκιμαντέρ της Ευρώπης – και, γιατί όχι, του κόσμου. Δεν γνωρίζω πολλά παραδείγματα που να έχουν καταφέρει κάτι παρόμοιο.

Το πλούσιο πρόγραμμα και τα μάστερκλας φέρνουν κοντά τον επισκέπτη με την τέχνη του ντοκιμαντέρ και την ίδια στιγμή του ανοίγουν ένα νέο και διαφορετικό παράθυρο στον κόσμο. Η Αγορά και οι συναντήσεις με τους επαγγελματίες του χώρου εκπαιδεύουν σταθερά με την πάροδο των χρόνων τους δημιουργούς και τους δείχνουν πώς να προχωρήσουν στα επόμενα σχέδια τους. Οι ειδικές προβολές, οι εκθέσεις και οι παράλληλες εκδηλώσεις διαμορφώνουν την απαραίτητη γιορτινή διάσταση, θεμελιώδες χαρακτηριστικό κάθε φεστιβάλ.

Μπορεί τα φώτα της δημοσιότητας να μην πέφτουν με τον ίδιο τρόπο σ' ένα φεστιβάλ ντοκιμαντέρ αλλά ίσως αυτό να μην είναι αρνητικό. Φαίνεται ότι η σχέση κοινού, επαγγελματιών και συντελεστών της διοργάνωσης να μην τα έχει τόσο ανάγκη. Ο ενθουσιασμός για την πρώτη μέρα, η εμπιστοσύνη για το πρόγραμμα, η καθημερινή αφοσίωση στη διάρκεια του φεστιβάλ και, φυσικά, η προσμονή για να ξεκινήσει το επόμενο, είναι αρκετά και πολύ σημαντικά για όλους.

**Ο Κωνσταντίνος Αϊβαλιώτης είναι υποψήφιος διδάκτορας κοινωνικής ανθρωπολογίας και ειδικεύεται στην οπτική ανθρωπολογία και τον εθνογραφικό κινηματογράφο.*

© Αλεξία Τσαγκάρη

Γεμάτη περιεχόμενο!

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
 Ημερήσια Πηλίκρη και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.gr

Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ

του Βασίλη Βαμβακά

Η οπτικοακουστική κουλτούρα –δημοφιλής ή εναλλακτική, τηλεοπτική, διαδικτυακή ή κινηματογραφική, διεθνής και εγχώρια– έχει δείξει από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 μια μεταστροφή ενδιαφέροντος από το μυθοπλαστικό στο ρεαλιστικό. Με έναν περίεργο τρόπο το πέρασμα στον 21ο αιώνα σηματοδοτήθηκε από έντονη επιθυμία επιστροφής στις απαρχές της κινούμενης εικόνας και στους σκαπανείς της, οι οποίοι, στις αρχές του προηγούμενου αιώνα, σε μεγάλο βαθμό είχαν αφιερώσει το έργο τους στην απλή καταγραφή της καθημερινότητας και του κοινωνικού περιβάλλοντός τους.

Στο πλαίσιο αυτό, το ντοκιμαντέρ βγαίνει από το χρόνιο στάτους ενός προϊόντος που απευθύνεται σε πολύ συγκεκριμένο και περιορισμένο κοινό, μετατρέπεται σε αγαθό μαζικής κατανάλωσης. Η δραματοποιημένη εκδοχή των τηλεοπτικών ντοκιμαντέρ με ιστορικό και πολεμικό ενδιαφέρον γνωρίζει ιδιαίτερη άνθηση, παράλληλα βέβαια με την ανάπτυξη κι άλλων τηλεοπτικών ειδών που επιχειρούν να φέρουν την πλήρη σύγχυση μεταξύ διαμεσολαβημένου και αδιαμεσολάβητου θεάματος (π.χ. τα διάφορα reality shows). Η εικόνα της σύγχρονης ή της παλιότερης πραγματικότητας γίνεται διαρκές απεικονιστικό ζητούμενο εδώ και περίπου δύο δεκαετίες. Ένα διακύβευμα που δεν απο-

κτά μόνο εμπορευματικές διαστάσεις, αλλά και συνυφαίνεται μαζί με τις ανερχόμενες την ίδια περίοδο νεολαϊκιστικές και συνωμοσιολογικές θεωρήσεις.

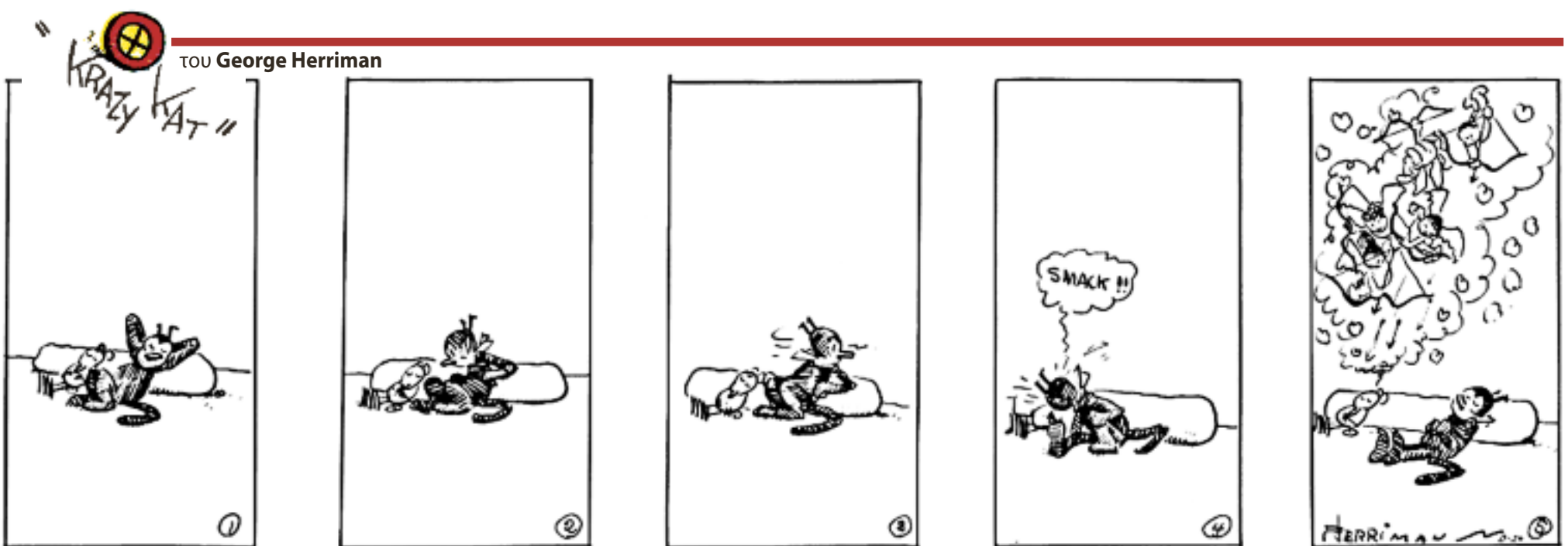
Το Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης αφουγκράζεται έγκαιρα αυτή τη, λαϊκή σχεδόν, απαίτηση για πραγμάτευση της κοινωνικής πραγματικότητας μέσα από μη-μυθοπλαστικές εικονογραφίες, διοργανώνοντας εδώ και μια 15ετία ένα από τα πιο επιτυχημένα διεθνώς φεστιβάλ ντοκιμαντέρ. Οι θεματικές ή άλλες επιλογές που γίνονται σε αυτό το διάστημα δεν επιβεβαιώνουν απλώς αυτή τη διάχυτη επιθυμία για εικονογραφική επιστροφή στο «πραγματικό», αλλά επιτυγχάνουν το πιο σημαντικό: επιτυγχάνουν να εντάξουν αυτή ακριβώς την επιθυμία σε ένα ευρύ πεδίο ευαισθητοποίησης πολιτικών και αισθητικών οροθετήσεων. Ο κόσμος του ντοκιμαντέρ, που ποικιλότροπα προβάλλεται στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, μπορεί συχνά να γειτνιάζει με τη δημοσιογραφική πρακτική του ρεπορτάζ και με τις δημοφιλείς δραματοποιημένες τηλεοπτικές εκδοχές «αποκάλυψης» της πραγματικότητας, αλλά ταυτόχρονα επιχειρεί να διακριθεί από αυτές. Γιατί σε αυτό το φεστιβάλ έχει προβληθεί πληθώρα ταινιών που αποδεικνύουν ότι το ζητούμενο της μη-μυθοπλαστικής αναπαράστασης της πραγματικότητας είναι έωλο, στο βαθμό που, σχεδόν ολόκληρο τον τελευταίο αιώνα, η ίδια η πραγματικότητα είναι αδιαχώριστη από πο-

«Χρειαζόμαστε εκείνο το ντοκιμαντέρ που θα αναδεικνύει ιδεολογικές και πολιτισμικές πρακτικές οικείες και ανοίκειες, τοπικές και παγκόσμιες, ατομικές και συλλογικές.»

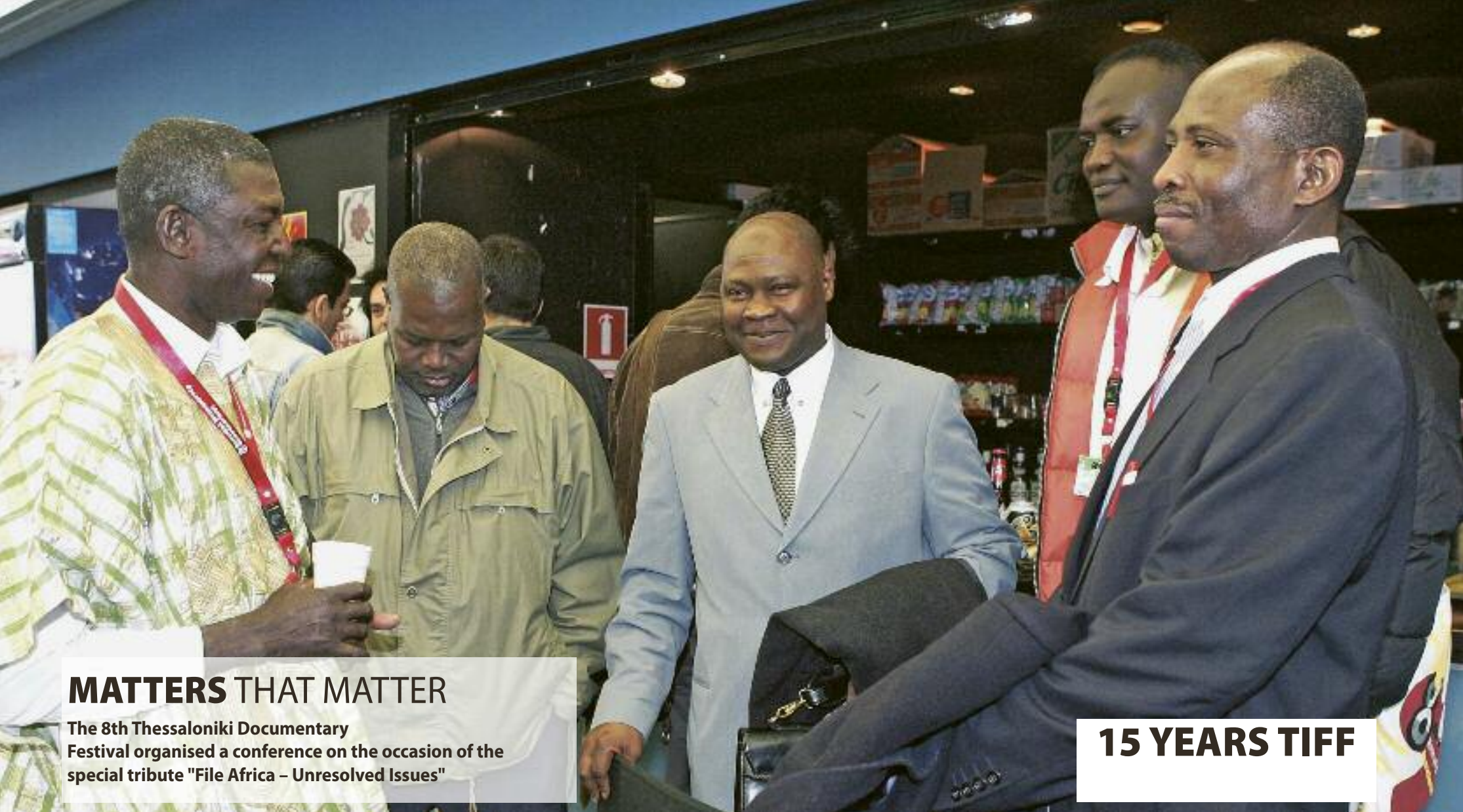
λιτικές, κοινωνικές και καλλιτεχνικές μυθοπλασίες και τα εικονικά αποτυπώματά τους. Είναι, άλλωστε, σε αυτό το πλαίσιο που η ιδιαίτερη δυναμική την οποία έχει αποκτήσει η τέχνη του ντοκιμαντέρ μπορεί να συμβάλει όχι μόνο στην πολύπτυχη ενημέρωση του διευρυμένου κοινού της, αλλά και στην ανάδειξη της διαχρονικής τάσης του είδους να συνδέεται συνειδητά ή ασυνειδητά με πρακτικές προπαγάνδας και αντιπροπαγάνδας.

Σήμερα, στις συνθήκες της πρωτόγνωρης κρίσης που ζούμε στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς, απέναντι στο ντοκιμαντέρ που επιχειρεί να εγκαθιδρύσει ένα νέο ή παλιό αναμφισβήτητο καθεστώς αλήθειας για τις κοινωνικές και πολιτικές σχέσεις, χρειαζόμαστε εκείνο το ντοκιμαντέρ που θα αναδεικνύει ιδεολογικές και πολιτισμικές πρακτικές οικείες και ανοίκειες, τοπικές και παγκόσμιες, ατομικές και συλλογικές. Με βάση τη συνεπή πορεία του έως τώρα, προσδοκούμε ότι και εφέτος το Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ της Θεσσαλονίκης θα βοηθήσει να συλλάβουμε όχι μια αποκαλυπτική πραγματικότητα αλλά τη διαρκώς αινιγματική υποκειμενικότητά μας.

Ο Βασίλης Βαμβακάς είναι λέκτορας Κοινωνιολογίας της Επικοινωνίας στο τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

ΤΟ ΦΕΤΙΝΟ ΚΟΜΙΚΣ ΕΙΝΑΙ ΚΛΑΣΙΚΟ, έρχεται κατευθείαν από τα χρόνια της δημιουργικής αθωότητας. Είναι στριπ από το Krazy Kat, του Τζορτζ Χέριμαν (1880-1944), το οποίο άρχισε να εκδίδεται στις εφημερίδες το 1913 και σταμάτησε με το θάνατο του δημιουργού του. Περιγράφει τις παράξενες, σουρεαλιστικές ιστορίες ενός γάτου, που είναι ερωτευμένος με τον ποντικό Ιγνάτιο – ο οποίος κατά τα άλλα είναι δυνάστης του. Ποιητικό, γεμάτο σουρεαλισμό, αθωότητα και μια ιδιότυπη, εντελώς προσωπική δημιουργική γλώσσα, είναι το ντοκιμαντέρ μιας εποχής που πίστευε στον πειραματισμό και στο μοντέρνο. Τεκμήρια μιας τέτοιας εποχής, που τόσο θα θέλαμε να μοιάζει στη δική μας, και τα στριπ του Krazy Kat που θα δημοσιεύσουμε. (Το στριπ πρωτοδημοσιεύθηκε στις 24 Δεκεμβρίου 1917).

MATTERS THAT MATTER

The 8th Thessaloniki Documentary Festival organised a conference on the occasion of the special tribute "File Africa – Unresolved Issues"

15 YEARS TIFF

DOC-ANNIVERSARY

by Lilly Papagianni

1999 was a year of firsts: the first Thessaloniki Documentary Festival, conceived by Dimitri Eipides; the first 12.000 viewers; the first Doc Market and EDN Pitching Forum. What started as an idea was instantly transformed into an institution.

15 years later, the Festival has grown in size (more films, viewers, events), but its commitments, to social issues and to the public who wants to be transformed by the cinematic experience, remain the same. There are many things to remember: Noam Chomsky appearing in the Olympion theater from his office via teleconference. The presence of celebrated filmmakers like Albert Maysles, Hedy Honigmann. Stefan Jarl, Julia Reichert, Barbara Kopple, Sergei Loznitsa, Joe Berlinger. The raising of funds for the education of young Afghan refugees. The roundtable discussions on heated topics, such as the politics of violence, globalization, the rights of children, new media. Launching the Just Talking event, where directors meet and forge friendships. Screening more Greek documentaries every year. The masterclass of legendary cinematographer Vilmos Zsigmond, who shot films such as *The Deer*

Hunter. How I Am: Challenging Perceptions, a program dedicated to mental disabilities, complemented by the most successful and emotional roundtable discussion in TDF history. When the number 40.000 viewers became a reality. Happy anniversary!

36 FILMS FOR 15 YEARS: A WORLD OF STORIES

It's no easy task selecting a group of films that epitomize the Thessaloniki Documentary Festival. The international and local productions that have been chosen have certainly left an impression that lasts far beyond their years. They represent the constantly evolving art of the documentary by defying stereotypes, exposing truths, provoking dialogue and, of course, entertaining. Some of these are:

Capturing the Friedmans, the powerful, controversial story of child abuse in the

Friedman family, is a superstar documentary; it earned \$3 million in the US, during a time when such a success was unheard of. An unforgettably moving film about a very different family, *The Story of the Weeping Camel* tells the tale of a nomadic family in the Gobi desert and its efforts to reconcile their camel with the white calf she rejected after its birth. *A Lion In The House* chronicles the staggering battle of five families whose children fight cancer, while *One Lucky Elephant* documents the love story between a man and his pachyderm. *Sugar Town – The Bridegrooms*, wittily shows a mayor's determination to solve the female shortage in his village. *Gaea Girls* delves into the fascinating and cruel world of the Gaea Japanese female wrestlers and *Gray Matter* investigates the murder of 700 handicapped children in a Nazi clinic. Disabled activist Irina Layevska wishes to *Die Standing Up*, in *Smiling In a War Zone* a young Afghan girl dreams of being a pilot and tough nun *Sister Helen*, who runs a shelter for recovering addicts in the Bronx, proves that the most magnificent stories come from everyday human lives.

Dimitri Eipides, Festival Director:

"If someone told me in 1999 that today we would celebrate 15 years of the TDF, I would think they were lying. During last year's festival, I experienced a magic moment; I suddenly saw my colleagues rushing to photograph the endless, spiraling queue for the box office. This is the window we opened up in 1999; today's audiences are informed, demanding, our companions in this creative journey. This is not just a job. It's a connection, a necessity."

Peter Wintonick, FIPRESCI

Jury President and TDF regular:

"As someone who travels 8 months a year to festivals from Argentina to Amsterdam, from Iceland to India, I can declare that Thessaloniki is perhaps my favorite documentary film festival. I have attended almost every edition. What makes the TDF so special? In Dimitri Eipides and his colleagues, one of the best programming teams. I love the fact that it happens in a smart, university city; that it has developed a large audience that craves documentaries. The hospitality is amazing, the waterfront, the life dialogue around the films... all under the view of a real Olympus, where the rebuilt temple of the doc cinema gods and goddesses of reality can share their visions of a better world."

15^ο Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Θεσσαλονίκης 15-24 ΜΑΡΤΙΟΥ

**ΕΙΚΟΝΕΣ
ΤΟΥ 21^{ου} ΑΙΩΝΑ**

EPT

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΧΟΡΗΓΟΣ

Η ΕΡΤ ΣΤΗΡΙΖΕΙ ΤΟ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟ. ΕΠΕΝΔΥΕΙ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ.